

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

30 травня 2024 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго ранку, колеги, хто вже зібрався. Всіх вітаю. Чекаємо пару хвилин і будемо починати, бо нагадаю, колеги, що Оксана Іванівна обмежена в часі – має бути присутня особисто на засіданні Кабінету Міністрів України. Тому ми розпочнемо з того, що надамо пані міністерці слово для доповіді.

Дякуємо, принагідно, Оксано Іванівно, ще раз і знову, за те, що ви завжди знаходите час приходити до нас на комітет і спілкуватися із депутатами. Це відрізняє міністра соціальної політики від деяких інших ваших колег у Кабінеті Міністрів. Не будемо, може, зайвого говорити, щоб вас там не почали ревнувати, як-то кажуть.

Бачу, що є Павло Миколайович.

Колеги, я всіх вітаю (є Юрій Олексійович), я пропоную починати.

І я тоді, колеги, з вашого дозволу, одразу надаю слово пані Оксані Жолнович – міністерці соціальної політики України.

Пані Оксано, будь ласка, вам слово, ще раз, раді вас бачити і уважно вас слухаємо і дивимося, я так розумію, на презентацію.

Починаємо, колеги. Будь ласка, Оксано Іванівно, слово ваше.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Чути мене?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, чудово чутно, видно презентацію.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Отже, я швиденько постараюся узагальнити все те, що стосується підтримки і захисту прав дітей, пройдуся по презентації, а потім уже зможемо вже обговорити. Ну, якщо я змушена буду відключитись,

то все одно є моя команда, і я думаю, що ми постараємося дати відповідь на всі питання, які будуть цікавити наших шановних народних депутатів.

Дякую, що ви сьогодні долучилися чи витратили час, щоб ми поспілкувалися. Для нас це дуже цінно - також отримати фідбек, обговорити якісь спільні проблеми, тому що насправді вони існують, їх треба вирішувати, і це питання буде тривати довго, спільно шукати якісь речі, які допоможуть і нашим родинам з дітьми, бо ситуація демографічна у нас не проста, і нашим дітям, які втратили батьків або які з різних причин не мають достатнього батьківського піклування. І все це – те завдання, яке ми спільно повинні робити.

Отже наступний слайд – це виплати наші. Я дуже коротко пройдуся по цих рівнях підтримки, які ми надаємо. Ми, звісно, акцентуємося насамперед на превенції, тому що якщо дитина в родині, якщо батьки мають підтримку, то такий формат виховання дитини є все ж таки найкращим. Що ми сьогодні надаємо як виплату, підтримку родинам і батькам, це, звісно, допомога при народженні, і у нас її отримує 604 тисячі осіб, загалом це майже 10 мільярдів гривень, які ми спрямували на таку допомогу. Знаю, що є дискусія з приводу її підняття, але мені здається, що тут варто скоріш говорити про інші види підтримки або навпаки скорочення, розтермінування цієї допомоги.

Друге – допомога самотнім матерям, це практично 54 тисячі осіб і майже 2 мільярди гривень, допомога на дітей, хворих на тяжкі захворювання, які не мають інвалідності, і у нас, на жаль, таких 2,5 тисячі дітей. Ті, що є багатодітними, це 178 осіб отримує допомогу в родинах. Ті діти, над якими встановлена опіка чи піклування, і загалом таких опікунів 30 тисяч і 363 особи, які отримують допомогу. Також є тимчасова допомога на дітей, батьки яких ухиляються від аліментів. І малозабезпеченим сім'ям, там, де є діти, ми також надаємо допомогу, це 202 тисячі сімей.

Що цікаво, наступний слайд, на що хочу звернути увагу, що ми запровадили в цьому році новий вид державної підтримки, допомоги, яка називається "Дитина не одна", тому що ті діти, що посиротіли або вилучені з родин і передавались найближчим рідним, бабусям, дідусям, тіткам, вони допоки не отримують статусу, допоки не вирішаться їх юридичні питання, насправді не мали від держави ніякої підтримки. І ті рідні люди, які брали їх собі на утримання, по суті мусили самі відповідати, мають вони кошти чи не мають вони кошти за утримання цих дітей. Сьогодні ми це виправили. Допомога надається (*Шум*) у 2,5 - 3,5 прожиткового мінімуму відповідного віку. І я вважаю, що те, що нам спільно з Мінфіном вдалося той ресурс виділити, є гарним напрямом і гарною підтримкою.

І також в цьому ж році ми виплачували ті допомоги, які я означила, ми їх суттєво збільшили. Так, наприклад, допомога на дітей, що є хворі, з 1 900 гривень до 4 200, а в окремих випадках 5 200 - в рази збільшилася. Там, де діти виховуються в багатодітних родинах, до 2 100. І так далі.

Ну, я думаю, ви бачите на слайді, не буду забирати час, можна буде потім з цією презентацією детальніше ознайомитися.

Ще один напрям, наступний слайд, будь ласка, на який хочу звернути увагу, бо це абсолютно новий напрям, якого раніше не було. Ми почали активно координувати видатки і програми наших міжнародних партнерів, тому що раніше вони в основному робили це самі, а сьогодні це вже через спільні постанови Кабінету Міністрів, через обмін даними і ресурсами, через контроль повністю того, кому що вони виплачують і чи дійсно це вразливі групи. Якщо ми обираємо якусь вразливу групу, то це сто відсотків вразливих груп, а не там якась вибірка, яку вони самі собі не зрозуміло як обирають.

Так от, в минулому і в цьому році ми за фінансової підтримки ЮНІСЕФ, в рамках програми "Спільно" вони виплатили 125 мільйонів гривень для наших батьків з дітьми і зокрема там було 35 тисяч дітей з

інвалідністю в тих родинах, які отримали допомогу. Також ми зробили дуже непогану, до 56 тисяч гривень вона навіть на родину сягала, допомогу під зиму для тих дітей, що проживають у прохолодних регіонах і є малозабезпеченими. (Шум) ...в осінньо-зимовий період, і це також 462 мільйони гривень, майже 30 тисяч осіб, родин отримали таку підтримку.

Сьогодні ми домовилися про додаткову підтримку для тих родин, які примусово евакуюються через складні бойові дії, Харківщини і напевно Сумщини, там, де є прильоти, і це майже 11 тисяч гривень на кожного члена родини, там, де є діти з інвалідністю, багатодітні сім'ї, малозабезпечені родини або один з батьків з інвалідністю. І так само за фінансової підтримки з World Food Programme ми допомагаємо дітям з інвалідністю та особам з інвалідністю з дитинства, доплачуючи їм пенсії, тому що вони не дуже високі, і в рамках цієї програми вже фактично другий рік ми можемо нашим громадянам допомогти покращити їх рівень соціального захисту.

Наступний слайд, будь ласка.

Друге, на чому ми фокусуємося, це фізична підтримка. Тому що у нас родини переживають величезний емоційний стрес. Ми фіксуємо жахливі речі з точки зору дітей, тому що вони мало комунікують, вони багато вчаться онлайн, у них немає можливості поговорити про якісь проблеми з підлітками, бо підлітки – це не та категорія, яка зрозуміє і вислухає.

Очевидно, рівень стресу росте. Тож в рамках з січня ми вже стартували з новою соціальною послугою Центру життєстійкості. Ця послуга унікальна, якої насправді в такому форматі не існує ні в одній країні світу, ми її збирали по частинках з різних досвідів, зокрема ізраїльського, великобританського та інших. Вона складається з чотирьох складових – це психосоціальна підтримка для людей, які її потребують і навчання як управляти стресом. Це допомога родинам, що втратили рідних або ветеранів, або там, де є діти, люди з інвалідністю. І окремий трек, окреме навчання наші фахівці проходять від ЮНІСЕФ – посилення батьківських компетенцій. Це робота з

батьками і дітьми, для того щоб допомогти їм проживати їх психоемоційний стрес. Вже відкрито 73 центри життєстійкості і послуга надається, вона дуже швидко масштабується. Я навіть сама не очікувала, що ми так швидко, по суті за 5 місяців, зможемо з нуля одразу відкрити 73 центри. 209 громад уже залучені, там на етапі підбору приміщення, навчання надавача і так далі. Бо ми кожен команду, яку фінансуємо, а фінансується їх заробітна плата з державного бюджету, навчаємо обов'язково, вони не заходять на роботу, поки не пройдуть наші стандартизовані навчання.

Друга допомога - "пакунок малюка", ми з вами мали можливість її розбирати. Тож теж дякую комітету за те, що ми окремо приділили увагу. Зараз ми намагаємося її більше цифровізувати і посилити обмін і моніторинг, щоб ми бачили, як вона фізично надається в лікарнях і щоб кожна людина мала можливість якісно і швидко таку допомогу отримати.

Також ми оновили цей пакет, який є, з позицій і бажань батьків, збільшили розміри всіх цих костюмчиків, які там є так само, тому що були питання до того, який вміст цього "пакунку малюка".

Послуга "муніципальна няня" – надзвичайно важлива послуга і ми її сильно зараз видозмінили. Вчора ми пройшли урядовий комітет, де додаємо до цієї послуги такі категорії, як внутрішньо переміщені особи, що проживають на території можливих бойових дій. Ми знаємо, що там діти в основному онлайн, садочки закриті, батьки не мають можливості працювати, тож ми там спрямовуємо додатковий ресурс і даємо можливість цій няні брати 2-3 дітей, що буде для неї економічно вигідно і для батьків економічно вигідно, вони матимуть змогу працювати.

Я думаю, що ця послуга набуде поширення і вона стане гарним пілотом, що дозволить нам в наступному році ще більше вдосконалити підтримку наших матерів і батьків, які не можуть поєднувати роботу виховуючи дітей.

Раннє втручання – послуга, яка допомагає тим родинам, у кого виявилась інвалідність. Ми її формуємо і будуємо. Зараз ми її оплачуємо за кошти, дещо НСЗУ - пакет, але ми оновили стандарти і працюємо ще над оновленням стандартів, і навчаємо за кошти ЮНІСЕФ команди раннього втручання. І це вже 16 команд, які є, і от 36 в етапі навчань. Сподіваюся, що до кінця року вони будуть готові і розпочнуть свою роботу на території всієї України.

Наступний слайд, будь ласка.

Що ми ще зробили? У співпраці з ЮНІСЕФ, знову ж таки це те, що ми зтягуємо кошти на наш майданчик, ми опрацювали, розробили мінімальний пакет послуг соціальних, який має бути в кожній громаді для того, щоб підтримувати родини з дітьми, спеціально таргетований на родини з дітьми. І от зараз вже відібрали 11 пілотних областей через наш Коордцентр розвитку сімейних форм виховання, вони дуже активно залучені, практично всі громади об'їхали, люди вмотивовані і готові розвивати ці послуги. Також залучили фінансування ЮНІСЕФ. Це практично 5 мільйонів євро, які будуть спрямовані з залученням нашого Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю як закупівельника. Ми і свою структуру вибудовуємо по закупівлі послуг, і розуміємо, кому ці послуги надаються, як вони надаються, тобто спільно, і використовуємо кошти наших міжнародних партнерів.

Наступна послуга, яка також є нова, по якій ми зробили стандарт і пілотуємо її спільно з громадами за кошти наших громад, це поновлення родинних стосунків тих ветеранів, що повертаються з пораненнями, із родинами. І тут хочу звернути увагу знову ж таки на дітей – це відпочинок в санаторії, 10 днів під супроводом соціального психолога і соціального педагога. Великі травми у дітей, батьки яких воюють, з ними це не проговорюють, вони не мають кому цей біль віддати, і там накопичується агресія і інші, скажімо так, не дуже добрі для дитини емоції. Тому в багатьох областях ми вже домовилися таким чином, що практично всі особи з

інвалідністю, їх родини мають можливість пройти таке відновлення, але звісно нам ще треба працювати, щоб охопити в повній мірі всю Україну.

Тут дуже закликаю допомогти нам масштабуватися, в тому числі народних депутатів – ми готові надавати весь супровід і всю інформацію.

Наступне. Соціальний супровід сімей зниклих безвісти, практично 1 400 дітей охоплено цією соціальною послугою, ми підготували відповідний стандарт. І підтримка постраждалих від домашнього насильства – 900 центрів. Знову ж таки субвенцію ми зараз поновлюємо і розширюємо, будемо купляти автомобілі для мультидисплінарних команд, показує хороший результат. В порівнянні з попередніми роками в 2,3 рази збільшилися особи, які спочатку заявляли про домашнє насильство і відмовлялися від соціальних послуг, а зараз вони готові отримувати соціальну послугу і отримують відповідну підтримку. Цифри ви бачите, не буду їх називати.

Наступний слайд, будь ласка. Ще що для нас важливого – це реабілітація і протезування. На жаль, певна кількість дітей, які мають складні форми інвалідності, у нас не охоплена жодною освітою. Для них немає садочків, для них немає спеціальних шкіл. Вони просто змушені бути з батьками вдома. Єдине, що вони можуть отримати як соціалізацію, отримання навичок і навіть покращення свого фізичного стану, це реабілітація через нашу мережу реабілітаційних закладів, що є державними і комунальними. Ми туди закупаємо послугу. Ну, ви бачите цифри, в цей раз ми просто в рази збільшили суми бюджету на таку реабілітацію, це понад мільярд, і ми хочемо всіх дітей, які виключені, які мають цю потребу, у яких в їх індивідуальних реабілітаційних планах записана потреба реабілітації, охопити таким реабілітаційним процесом. І тут, скоріше, у нас питання не про гроші, а про спроможність.

Мусимо розвивати і навички центрів, і самі центри, і способи, як ця допомога надається. І з протезуванням була проблема, що протези для дітей коштували дешевше, ніж для дорослих, хоча складові якісні, вони є однакові

в ціні. І в цьому році ми змінили ці правила і параметри, і дитячий протез розраховується точно так само, як дорослий, за такими ж показниками, що дозволить нам набагато кращі складові для протезів дітей закуповувати і таким чином поновлювати їх мобільність і покращувати їх реабілітаційні можливості.

Наступний слайд, будь ласка. Оздоровлення дітей – це одна програма. Ми вже другий рік її пілотуємо в двох варіантах, це класично наш "Артек", куди ми розширили категорії осіб, що можуть звертатися: і діти захисників, і діти добровольців, і діти внутрішньо переміщених осіб. І так само таргетована програма, де ми надаємо цільові кошти на картку батькам, щоб батьки мали можливість закупити послугу оздоровлення в будь-якому закладі оздоровлення, який є відповідно в нашому списку, щоб не було сегрегації, щоб діти з малозабезпечених родин не опинялись в одному середовищі, і насправді це не дуже покращувало їх емоційний стан. Коли вони змішані з різними дітьми і ніхто не знає, хто за який кошт оздоровлюється, то це сприяє інклюзії, це сприяє обміну досвідом і це сприяє покращенню сервісів і розвитку ринку.

З чим ми стикнулися – у нас немає закладів. Через те, що завжди обирався 1-2 заклад, у нас немає закладів, які готові в повній мірі і широко надавати таку послугу оздоровлення. Тому зараз в ручному режимі включно із представниками департаментів областей шукаємо заклади, верифікуємо їх і залучаємо до програми оздоровлення.

Наступний слайд, будь ласка. Удосконалення механізмів розвитку сімейних форм виховання. Що дуже важливо? Ми розблокували можливість знайомства і весь процес усиновлення тих дітей, що зараз перебувають за кордоном – це і відео, і поїздки. Змушені були в ручному режимі через різні структури і в тому числі через взаємодію з міжнародними партнерами, в окремих випадках в протидію наших країн, де ті діти перебувають... наприклад, як з Швейцарією. Але дуже приємно, що група батьків, які

пройшли первинне знайомство, вже поїхали і мають можливість забирати своїх дітей додому. І ті діти отримують родину, а не будуть там просто підвішені.

Далі ми запровадили тимчасове влаштування дітей-сиріт вже до родин, що хочуть їх усиновити, якщо вони пройшли навчання і всі висновки, і є позитивний висновок Служби у справах дітей і справа розглядається в суді, це допоможе на цьому етапі знайомитися – ця практика є в багатьох країнах світу, і я думаю, що і нам вона дозволить швидше, щоб потім не було розусиновлення, зрозуміти, чи ті батьки з дітьми можуть бути родиною.

Наступне, це ми розширили напрямок використання коштів по нашому гуманітарному рахунку. І зараз вже збираємо земельні ділянки, тобто я думаю, що розпочнеться закупівля і будівництво житла для прийомних родин та патронатних вихователів. Також ми визначили правила перевірки умов перебування тих дітей, що є переміщені. Утворено Службу у справах дітей, і окремо про це будемо говорити.

Координаційний центр з розвитку сімейного виховання вже активно працює і відповідно з ЮНІСЕФ і Європейською комісією підписано договір про їх фінансування і залучення експертів до того пулу, вони взяли вже проекти. Наприклад, в тому числі дитячий будинок-інтернат (Магала), де є діти з комплексними інвалідностями, яких опікують, там ми переформатовуємо як з такими дітьми працювати і бачимо наскільки складно сьогодні і бракує цих послуг у таких закладах, тому вони дуже вже активно працюють.

Утворено Офіс дітей та молоді "Діймо" – це ще одна цікава новація, тому що це діти, які пройшли інтернатну систему, які прожили це на собі, які дають найкращі поради, що і як можна змінити і просто діляться своїм власним досвідом, що є надзвичайно цінним, бо у нас немає такого досвіду.

Наступний слайд, будь ласка.

Загальну статистику швидко пройдемо, потім можемо обговорити. У нас зменшилося дітей-сиріт практично на півтори тисячі у 2023 році. Я думаю, що це зумовлено тим, що частину територій ми не контролюємо і там неможливо виявляти, що робиться з нашими дітьми, це ще один біль. Разом з тим і дітей, які фізично посиротіли, втратили батьків, на контрольованих Україною територіях зменшилося. Ви бачите всього 22 тисячі 64 у порівнянні з минулим роком і позаминулим, і так само зменшилося тих, кого позбавили батьківських прав, разом з тим впродовж року всі активно попрацювали і більше набагато дітей ніж минулого року вже змогли отримати статус і таким чином отримати далі влаштування вже у постійні сімейні форми або в родини.

І 10 тисяч дітей у нас втратили статус сиріт, тому що вони вирости і відповідно пішли вже в самостійне життя.

Наступний слайд, будь ласка.

У нас так само зменшується в загальному дітей під опікою. У порівнянні з 2021 роком трохи збільшилося дітей, що перебувають у патронатному догляді, але ми зараз, вже на розгляді в Кабінеті Міністрів постанова про вдосконалення підтримки патронатних вихователів, де ми намагаємося збільшити їм заробітну плату, дати відпустку, те, чого в них не було, і що не дозволяло людям активно виконувати свою роботу. Дати їм платного помічника. Бо людина не може 24/7 працювати, по суті на роботі виховуючи дітей, що прибувають до них в складних емоційних станах. Тому я думаю, що після цієї постанови ми зможемо розширити кількість патронатних родин і відповідно кількість тих дітей, що в них влаштовані.

Далі. У нас зменшується прийомних родин, на жаль, у нас так само, але збільшилась кількість дітей з інвалідністю в таких родинах. Впродовж цього року у нас практично 200 родин нових створено, що суттєво більше ніж навіть у 2021-у і 2022 роках. У нас влаштовано туди дітей впродовж цього року 848.

Ідемо далі, наступний слайд, будь ласка. У нас дитячих будинків сімейного типу також збільшилося і щодо цих категорій ми вже підготували законопроект, який сьогодні буде ухвалено на Кабміні, де ми зменшуємо загальну кількість дітей у великих прийомних родинах, де ми відмовляємося від такого ДБСТ, бо воно незрозуміло і всі плутають, що це таке. Ми робимо просто прийомні сім'ї і великі прийомні сім'ї, розширюємо підтримку. Бо у нас були проблеми з тим, що коли от перетворюється ДБСТ в прийомну сім'ю і навпаки – це договори, це бюрократія, це незрозуміло, виселяти ці родини з житла, яке їм надано, чи ні.

Оцим законопроектом все це вноrmовано і розширено кількість підтримки, які ми можемо давати цим родинам. І також ми зараз опрацьовуємо, щоб збільшувати за них сплату ЄСВ, а не тільки з мінімального внеску, що з нашого погляду також дозволить, скажемо так, покращити ситуацію з їх створенням.

У нас уже піднявся рівень усиновлення дітей порівняно з минулим роком, не значно, але все ж таки динаміка прогресивна. Також у нас збільшилась кількість дітей на обліку з усиновлення, але з них велика кількість це родинні групи, як бачите, майже 11 тисяч. Що змушує нас розуміти, що, скоріше, важко буде їх усиновити, треба буде подумати над форматами, як і куди ми їх будемо влаштовувати.

Також в цьому році практично дві з половиною тисячі кандидатів пройшли навчання для того, щоб стати батьками різних форм виховання. І сьогодні ми маємо тисячу, майже 900 кандидатів.

Наступний слайд, будь ласка. На жаль, у нас збільшується дітей в закладах, які постійно там проживають. Не буду деталізувати, ви бачите статистику, і це теж виклик, над яким нам треба все ж таки думати.

Наступний слайд, будь ласка. Але ми зменшили кількість дітей за кордоном, 1208 дітей повернуто і, що добре, передано рідним батькам, і усиновлено, і влаштовано в прийомні родини, і спрямовано на навчання.

Тому що велика кількість цих дітей досягли 16 років і вони вже пішли в професійно-технічні навчальні заклади, і невелику кількість дітей все ж таки ми змушені були повернути саме в заклади і вже в Україні продовжувати шукати їм родину.

Наступний слайд, будь ласка. Цифровізація – ще один напрямок, який для нас теж є суттєвим. І я впевнена, що він допоможе і нашим родинам, і загалом нашій політиці розуміти, що відбувається. Ми вже цифровізували і відправили в промислове використання 7 видів найбільш поширених допомог, що дозволяє батькам звертатися за цими допомогоюми по суті з будь-якого управління соцзахисту чи онлайн і швидше її отримувати. А також ми бачимо повний трек, як заява розглядається, бо дуже довго розглядалися або губилися. Тепер це практично неможливо. І слідкувати, моніторити, щоби вчасно такі допомоги призначалися.

Наступний слайд, будь ласка. Чотири види допомог уже доступні на порталі "Дія", і це ще простіше для родин, тому що вони мають можливість дистанційно звертатись, в тому числі, якщо вони є за кордоном. Ми ввели в "Дію" посвідчення для багатодітних родин, це перший етап, що для нас також є певною радістю. І наступні етапи ми також будемо і для дітей з інвалідністю, і так далі цифровізувати ті посвідчення, щоб людям було простіше.

Наступне. Ми запустили надзвичайно гарну платформу "Україна для кожної дитини". Є link на цю платформу. Дуже прошу популяризувати її, там весь контент зібраний: які форми виховання є, що таке "усиновлення", залито вже декілька курсів, які є доступні для всіх, тому що сьогодні курси тільки за заявою і зверненням, і відбором. Але є такий прекурс, який дає батькам просто розуміння, що таке дитина, як можна її усиновити, чи взяти в прийомну родину, які виклики – і це допомагає батькам на першому етапі зрозуміти, можуть вони заходити в ці програми чи не можуть. Тому прошу цю програму популяризувати. Тут же є ще й підтримка, "гаряча лінія", яка

тих людей, що є в процесі, супроводжує, що для нас є цінним, бо уже оці проблеми, які обговорюються в різних чатах, ми можемо їх відслідковувати і оперативно допомагати родинам проходити якісь труднощі і складнощі, які є в регіонах з відповідними процесами розвитку сімейних форм виховання.

Наступний слайд.

Міжнародна співпраця. Ми сформували коаліцію країн-партнерів для реформи, догляду дітей у межах саміту міністрів за ініціативою шведської міністерки, Литви, вони зробили декларацію, яку по суті всі 27 міністрів соціальної політики підписали, взявши на себе зобов'язання допомагати нам і підтримувати нас у реформі захисту найкращих інтересів дітей, маємо вже 4 меморандуми з країнами по евакуації, це там, де у нас багато дітей є, зокрема у Литві, Польщі. Ми також опрацьовуємо з 23 країнами підписання відповідних угод, найближчим часом буде Словенія і Молдова. Розробили декларацію про становище дітей в Україні і вже її схвалили в Раді Європи у травні, створили консультативну групу окрему при Раді Європи для вирішення точкових проблемних питань і готуємо підписання меморандуму з Французькою Республікою. Це теж коротко з того, що вже зроблено як фізичний результат.

Дякую вам за увагу.

Сподіваюся, не дуже багато часу забрала. Якщо є питання, готова відповідати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Оксано Іванівно, по-перше, дуже вам дякую за таку змістовну презентацію.

Є питання. Я попросив би вас передати нам цю презентацію, бо є вже запит від колег, багато хто хоче з народних депутатів цю презентацію отримати.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Вже пересилаємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякуємо дуже.

Так, буквально одне слово. Оксано Іванівно, ви будете зараз на Кабміні, я просив би вас переговорити з Прем'єром, бо я вчора не знайшов порозуміння у колег з керівництва фракції щодо закону 10298, він важливий, ми ж з вами знаємо. Це заборона на усиновлення колаборантами, державними зрадниками.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я розумію, там є інші пріоритетні законопроекти, але це дуже важливо для нас для всіх. Я би просив, щоб Прем'єр доніс до моїх колег з керівництва фракції, що 10298, з ним зволікати не можна, бо це просто божевілля якесь, що ми не можемо знайти там 5 хвилин, щоб хоча би в першому читанні проголосувати цей законопроект.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я підніму сьогодні це на урядовій нараді.

ПОТУРАЄВ М.Р. Не витрачаючи часу, Павло Миколайович чекає. Павло Миколайович, будь ласка, друже. Єдине що, давайте будемо всі лаконічні, щоб ми встигли отримати відповіді від Оксани Іванівни.

Павло Миколайович Сушко, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую. Ну, Микита Русланович вже подякував. Тоді я одразу до запитань перейду. Оксано Іванівно, ви сказали, що під опікою у нас 45 тисяч 936 дітей, за вашою доповіддю отримують кошти на дітей під опікою 30 тисяч 363 дитини. Розбіжності...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Не дитини, вибачте, батьки, опікуни. Отримують кошти фізичні особи дорослі, а у них може бути під опікою двоє-троє дітей.

СУШКО П.М. Тобто в цьому причина. Добре. Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Це батьки, так. У нас немає питань. Ми вже чули це попереднє запитання, чому так є. Тому що діти фізично не можуть отримувати кошти. За них кошти отримують їх опікуни. І ми в наших програмах обліковуємо людей, що отримують кошти. Але є 45 тисяч дітей. І немає жодних батьків, яким би було відмовлено в підтримці чи допомозі, якщо вони є опікуни. Такої ні статистики, ні практики, ні скарг немає.

СУШКО П.М. Добре. Важливе питання тоді. Вами *(не чути)* скасування існуючої статистики, статистичної звітності про дітей-сиріт та її зміна.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Вибачте, не почула.

СУШКО П.М. Що-що?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Не почула, перепрошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, там на початку щось збойнув звук, ти не міг би спочатку...

СУШКО П.М. Так-так. Наскільки мені відомо, що Мінсоцом ініціюється скасування існуючої статистичної звітності про дітей-сиріт, яка щороку складається регіонами.

Ви пропонуєте збирати дані в якихось нових форматах, формах, де відсутні ті показники, які є зараз. Ви прекрасно знаєте, що первинний облік дітей в ЄІАС "Діти" зруйнований. Кількість дітей, внесених до ЄІАС "Діти", не відповідає реальній кількості облікованих дітей-сиріт. Тепер ви пропонуєте скасувати форми звітності, по яких збирається інформація за місяць. Чим це обумовлено? Чи таке рішення є сьогодні на часі? Чи немає тут ризиків, що ми втратимо, так, всі дані? Під час війни особливо. І що ви взагалі, якщо втратимо облік цей, то грається очевидно на руку ворогу. То чому? Чи правда, що ви будете змінювати цю статистику і чому?

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дивіться, так, будемо змінювати статистику. Робимо єдині форми, бо власне бачимо плутанину, коли є багато форм і коли заповнюють різні дані різні структури і вони між собою не б'ються, бо по-різному сформований запит.

Ми об'єднуємо форми і робимо одну уніфіковану форму, але кількість показників в цих формах не зменшується. Ми можемо обговорити, наприклад, окремо з вами чи там з фахівцями, у яких є застереження до якихось форм. Але ті форми обговорюються із службами у справах дітей, із управліннями соцзахисту. І я бачу, що люди втомлюються заповнювати 100-500 форм, їм реально потрібна одна форма.

І сьогодні, на жаль, я можу просто це констатувати, що існуючі форми в більшій мірі паперові. ЄІАС "Діти" як програма дуже застаріла, просто щоб всі розуміли, вона не належить Міністерству соціальної політики. Так, як вона була сконструйована, це програма, яка належить приватній структурі. Ми щоразу для її вдосконалення платимо кошти і це космічні кошти, тому що вони як з нашого боку не виправдовують тих вдосконалень, які роблять. І там уже, там настільки складна форма, що вона не передбачає внесення окремих полів – це треба написати на папері, відсканувати і завантажити.

Потім вибірки там неможливо теж зробити з ЄІАС "Діти". Тобто програма складна і стара. Відповідно ми робимо в ЄС, в ЄІССС, в новій нашій цифровій системі нову програму, аналітичну. От я цю табличку, яку вам презентувала по роках, її з існуючої звітності хіба вручну можна зробити, аналітично витягнути неможливо, бо настільки воно все там тупо вбивається, що воно не працює. У нас ці проекти по звітності заслані на ЦОВВ, будуть на обговоренні – немає в цьому проблеми. Якщо треба буде додати якийсь показник, ми додамо, але дуже важливо, щоб звітність була єдиною, уніфікованою, і щоб не навантажувати також людей, які перевантажені зайвою кількістю табличок.

СУШКО П.М. Тоді я прокоментую. Без відповіді ... *(нерозбірливо)*
останнє питання задам.

Я буду членів комітету просити проголосувати за звернення до Кабміну, тому що я вважаю, під час війни це великий ризик – міняти статистику, ні з чим буде порівнювати з минулими показниками, цифрами. Зараз всім важко працювати, особливо вашим всім, нашим військовим, тому питання заповнювати графіки це не така важка робота, це не такий ризик втратити ...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ми додаємо ... *(нерозбірливо)*

СУШКО П.М. Я вас не перебивав.

Зайвий час, витратити якусь годину, заповнити дані правильно, ніж втратити потім дітей. Я вважаю, що під час війни, після військового стану, будь ласка, можна змінювати, зараз це ризик, тому буду просити.

І четверте, останнє запитання. Ви запровадили нові виплати родинам, до яких влаштовані діти, що не мають статусу. Скажіть, яка причина щодо

наявності підстав, будучи без батьківської опіки, діти не отримують статусу і не можуть через те бути влаштовані. Тобто бачите ризики чи ні?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дивіться, це фізично сьогодні у нас уже, тобто не сьогодні, завжди відбувається. Ми вилучаємо дитину з родини, коли є небезпека. Це акт, поліція, Служба у справах дітей, соціальні служби – всі це фіксують. І є два формати влаштування цих дітей. Я думаю, ви знаєте, або в ЦСПР, в заклад, де ми оплачуємо проживання цих дітей, або до їхніх рідних: бабуся, тітка і так далі, де ми нічого не оплачуємо.

З точки зору перебування дитини є очевидним: їй краще бути в родині, у тих людей, яких вона знає, які для неї є рідними. Але якщо бабуся має пенсію 2100 чи 3 тисячі, то, очевидно, ми не можемо туди дитину влаштувати, бо критерій майновий не підходить, і ми змушені дитину вилучати в заклад. Сьогодні це питання вирішено і воно ніяк не затягує чи не повинно затягувати надання статусу, бо статус – це інше. Це робота, ми ж теж розуміємо, що відповідно до нашого законодавства далі йде робота з батьками. Припускаємо там алкоголізм, дуже часто так буває, і, можливо, є шанс, що та мама одумається, пройде реабілітацію, якщо з нею працювати, і можна буде тих дітей повернути. Такі у нас випадки теж є. Тобто хоча би три місяці дається на опрацювання можливості повернення. А тоді треба якось далі цим дітям жити.

Потім, якщо немає нічого, є судовий процес. Ви теж добре знаєте, скільки у нас тривають судові процеси. Знову ж таки, де дитині жити і за що тій дитині жити? Оце вирішується.

СУШКО П.М. Там все прописано (так?), що там три місяці, не більше, у бабусі, потім за якийсь час має дитина отримати статус, є оці моменти..?

ЖОЛНОВИЧ О.І. В загальних нормах отримання соціальних послуг – так, є. Ми не маємо загальної рамки обов'язкової вказати, через який час може суд рішення винести, є загальні строки, розумні по судових процесах.

СУШКО П.М. Добре. Зрозуміло, Оксано Іванівно. Дякую.

Всі ці питання, вони складаються (от прийомні сім'ї і статусу надання), всі ці відповіді є в Законі, прийнятому Верховною Радою, 7087. І ви знаєте, що падіння відкриття прийомних сімей саме через те, що у громад немає повноважень. Ви заблокували закон, два роки вже його блокуєте. Що ви запропонували? Чому немає ніяких змін? Ви ж знаєте, що неможливо отримати прийомну сім'ю, відкрити, без повноважень громади. Тобто заблокувати – заблокували, ніякої альтернативи не внесли. Яка причина цього?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я не розумію, як і що я можу блокувати. Але ми підготували законопроект, ми сьогодні його ухвалимо на уряді, три законопроекти, які розширюють підтримку прийомним і патронатним родинам, і я буду просити комітет, коли цей законопроект прийде до вас, вже опрацьовувати, розглядати і швидко його приймати.

СУШКО П.М. Тобто громади отримують повноваження, так?

ЖОЛНОВИЧ О.І. В тому числі так. Так.

СУШКО П.М. Добре. Подивимось.

Дякую. У мене все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вибачте, я не включив звук.

Ірина Мирославівна Констанкевич, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Доброго дня, колеги, ще раз!

Дякую, пані Оксано, вам за звіт. І я би хотіла наголосити або виділити один аспект із вашого звіту і подякувати за роботу, яка здійснюється в соціальній площині щодо дітей із ветеранських родин, із того, що ви, власне Мінсоцполітики створило вже дієві механізми для цієї роботи. Я маю на увазі Центри життєстійкості.

Колеги, прошу звернути увагу, насправді це є дуже велика проблема і комплексна проблема, і вона стосується роботи і інших міністерств: і Міністерства ветеранів, і десь частково мали би долучені бути і Міністерство охорони здоров'я, і Міністерство оборони, і таке інше. Але насправді ми бачимо якісь реальні результати, от якщо говорити, що насправді відбувається в плані покращення соціальних послуг для родин ветеранів і зокрема дітей – це якраз ці Центри життєстійкості, які реалізувалися Мінсоцполітики і нашим урядом за 5 місяців.

Нещодавно ми проводили ветеранський форум, де окреслили широке коло питань, і з'ясувалося, що інші можливості – це ветеранські простори, ветеранські хаби, які передбачувалися для створення у нинішньому році, на жаль, вони так і лишаються на папері. Це при тому, що на ветеранську політику в бюджеті ми передбачили понад 14 мільярдів гривень, даруйте, майже 14 мільярдів гривень для Міністерства ветеранів. І кошти не освоюються, а це уже 5 місяців минає, і роботи немає.

Тому на ці проблеми треба дивитися комплексно і я дякую, що принаймні от ми говорили. Скільки? 50 я записала. 50... 73 Центри життєстійкості створені в громадах, і я буду просити, щоб це теж було отим пріоритетом у подальшій роботі, щоб до кінця року кількість цих центрів збільшувалася.

І наступне питання, яке я власне хотіла би до пані Оксани адресувати, це щодо реєстру. Пані Оксано, я розумію, що це дуже складне питання. І

справді, ці реєстри, які існують, вони мають свій анахронічний вигляд, не кажучи про гроші. Скажіть, будь ласка, скільки зараз держава платить за цей реєстр або в місяць, або в рік? Тому що я порівнюю з тими реєстрами, які є в Мінветеранів, то це колосальні гроші. Це мільйони, які ми сплачуємо з державного бюджету, але насправді вони не досконалі, вони не дієві, вони застарілі і теж належать приватним особам. Так от, мене цікавить питання, яка вартість уже існуючого, який ви обслуговуєте, реєстру? Чи насправді це теж такі великі кошти? І власне чи те, що сказав мій колега Павло Сушко, чи надається така можливість у новому реєстрі додати ті функціонали, ті послуги, про які він говорив, можливо, це можна додати, адаптувати, і воно буде працювати на покращення.

Дякую за увагу.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую вам за запитання.

Я зараз не готова виділити оцю конкретну суму на адміністрування саме цього реєстру. Десь, мені вже пишуть, 140 мільйонів у місяць, так? Ні, не мільйонів, тисяч. 140 тисяч у місяць ми даємо на адміністрування, але це тільки адміністрування. Як тільки ми хочемо якість покращення, то відповідно ми виписуємо ТЗ, і вони викидають нам суму, вартість такого покращення.

Що ми хочемо? Перевести на державний реєстр, щоб це належало нам як Міністерству соціальної політики, адмініструвало державне підприємство, відповідно воно буде набагато простіше. І так, ми хочемо оптимізувати, немає бажання, немає завдання у нас втратити якісь дані, навпаки, збільшити, бо, наприклад, там гендерні аспекти не всі враховані, динаміка віку не врахована. От я, наприклад, запитую, а скільки дітей осиротіло там окремо з інвалідністю? А немає таких даних, не витягується. Ми, навпаки, хочемо зробити більшу кількість даних, щоб мати можливість їх аналітично розмежовувати. Це все публічно. Ніякий акт не буде ухвалений, якщо він

викликатиме заперечення чи дисонанс, він є на обговоренні, і я думаю, що ми можемо спокійно врегулювати всі питання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, чи є запитання до Оксани Іванівни? Є у Юрія Олексійовича Павленка, тому що у Оксани Іванівни вже майже немає часу.

Юрію Олексійовичу, будь ласка, вам слово.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановні колеги, шановна Оксано Іванівно, перше, я хотів би підтримати пропозицію Павла Миколайовича стосовно звернення комітету до Кабінету Міністрів, Прем'єр-міністра щодо ініціативи Міністерства соціальної політики по суті скасувати статистичну звітність, державну статистичну звітність.

Я нагадаю колегам, що в підготовці до цього засідання, та власне і до попередніх, ми чекали від Міністерства соціальної політики майже 3 місяці інформацію і дані. Це коли існує держстатистика. А уявіть, коли її не буде. Просто ніхто в країні, включаючи комітет і міністерство, не будуть розуміти, що робиться з дітьми. Можливо я помиляюся.

Тому у мене є пропозиція: звернутися до Кабінету Міністрів, щоб ми тут отримали чітку відповідь, бачення міністерства. Якщо вони хочуть змінити ту державну статистику, яка є на сьогоднішній день і вона визначена законом, окремі її складові, то давайте спочатку побачимо, на що ми міняємо, а потім змінюємо, а не навпаки – ліквідуємо, скасовуємо, а потім починаємо думати, а яка ж нам статистика потрібна.

Тому, думаю, що стосовно цього необхідно ще провести дискусію саме власне по статистиці, не поспішати скасовувати, спочатку щось створити треба, а потім скасовувати, бо, на мій погляд, скоріше там не якісь дані не такі, а скоріше плутанина в розумінні і невміння міністерством читати ті дані, які ви отримуєте в рамках цієї статистики. І не можна змінювати

статистичні дані, не змінюючи законів. Там багато чого взаємопов'язано. Але, власне, це, скажімо так, більш професійна вузька дискусія.

В даному випадку я просив би, щоб ми підтримали ту пропозицію, з якою звернувся Павло Миколайович Сушко.

І запитання. От власне прослухав 30-хвилинний звіт міністерства чи інформацію міністерства, 99 відсотків цієї інформації – це такий звіт і розповідь про досягнення, про успіхи. І це прекрасно, що вони є і міністерство їх бачить. У мене власне запитання: а які ви бачите от як міністр в сфері захисту прав дитини проблеми, з якими ви стикаєтесь, які неможливо вирішити? Де потрібна підтримка комітету. Де є конфлікт центральних і місцевих органів влади. Де є конфлікт місцевого самоврядування і державних органів влади. Власне, де є проблема?

Власне і сьогоднішнє засідання наше ж ініційоване не тільки тому, що 1 червня День захисту дітей, а скоріше тому, що 1 травня відповідно до постанови 29 вересня, якою власне призупинялася ціла низка постанов, до 1 травня вони призупинялися і з 1 травня, не пам'ятаю там кількість цих постанов, 35, здається, пунктів призупинених (так?) було, от вони вступили в силу. Повернулися в силу.

Чи є проблема з цим? Чи внесені зміни до 1 травня, щоб це все запрацювало в повній мірі? Чи можливо щось не запрацювало і так далі. От хотілося би більше від вас почути якраз проблематики. А звіти про досягнення ми вміємо читати і красиві, яскраві презентації.

Дякую вам.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую...

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. І, Оксано Іванівно, я хотів би сказати, що я, наприклад, з великою зацікавленістю подивився презентацію. І не дарма колеги просили, щоб її надали в чат, і її надали, дякую.

Тому, Юрію Олексійовичу, я погоджуюся, що треба знати як і про досягнення, так і про проблеми.

Про звернення обговоримо окремо, щоб зараз не витратити час.

Оксано Іванівно, будь ласка, вам слово, бо було запитання.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дуже дякую за запитання.

Справді є проблеми. Перше, яка для мене така найбільш болюча проблема, це діти за кордоном. Ми маємо обмежену можливість впливати на ті речі. Що б ми не говорили, все одно два роки перебування наших дітей там визначають у багатьох країнах, що вони вважають, що вже місцем проживання цих дітей є їх країна, і якщо немає сімейного розвитку, отже вони пускають там наших дітей в їхні національні інституції.

Що ми для цього зараз хочемо зробити? І тут реально будемо дуже просити підтримки комітету і Верховної Ради. Опрацьовуємо конвенцію про орган з усиновлення для того, щоб все міжнародне усиновлення просто заблокувати, і щоб країни, ми, ратифікувавши цю конвенцію, заявою ствердили мораторій. Зараз шукаємо формати, як це найкраще зробити, тому що там декілька є застережень – звернулися офіційно до їх комісії, щоб вони нам надали роз'яснення: в якому форматі ми можемо ратифікувати, щоб всі однозначно зрозуміли, що не можна всиновлювати українських дітей під час військового стану. І тут багато правових колізій, не хочу в деталі вдаватися, але реально буде потрібна підтримка.

І друге. На всіх міжнародних майданчиках, бо у нас, наприклад, навіть були фізичні перепони в Австрії, у Швейцарії, навіть у Німеччині, щоб наші батьки-всиновлювачі, кандидати у всиновлювачі знайомилися і забирали дітей. От це питання.

Друге питання, що також є відвертим питанням, Служби у справах дітей у громадах, їх мало, там по одній, дві штатні одиниці. Дуже важливо,

якби ми туди передбачили психолога, юриста, особливо юриста, бо ви ж розумієте, що це там багато складових. У подальшому думаємо, ще як варіант, щоб надавала юридичну підтримку Державна служба у справах дітей місцевим службам. Тобто або там розширити, якщо виб'ємо з ОМСів штатні одиниці і відповідно додамо в законі, бо ми вже з Павлом Миколайовичем проговорили, він казав, що ОМСи просто блокують цю норму. Нам би її перелаштувати чи перебити, щоб вони зрозуміли, що ну потрібно це робити. Не може одна людина в громаді опікуватися всіма питаннями дітей.

Третє, чого бракує, це соціальних послуг. І тут теж ми намагаємося їх розвивати. Немає зацікавленості в громадах, щоб зберігати чи підтримувати родини в біді. В мене є думки, як це реалізувати. Тобто якщо би ми ПДФО, який іде від людей, спрямовували в ті громади, де люди живуть, а не за місцем реєстрації їх роботодавців, то кожен керівник громади розумів би, що йому треба працюючих людей, активних і вони би більше спрямовували коштів на соціальні послуги. Я вже розпочала дискусію з Мінфіном, теж непроста дискусія, бо їм треба дуже багато всього переналаштовувати. Але це точно я як громадянин плачу в свою громаду і вимагаю певну кількість послуг.

Є проблема з доступністю освіти для дітей з інвалідністю. От ті, що я говорила, в нас певна категорія дітей взагалі виключені з процесу освіти. От їх не бачать! І вони, батьки, вдома 24/7. Я збільшила в рамках «Оздоровлення гроші і хотіла, щоб хоча б на 2 тижні їх могли забирати на оздоровлення, а батьки відпочили - і немає закладів. Фізично просто ніхто не хоче надавати таку послугу, бо вона не розвинута. І тут я так само їжджу і з ОДА працюю, ви ж відкрийте хоч один заклад, щоб можна було тим батькам мати час в лікарню піти і обстеження зробити. Це такі базові. Є ще багато більше насправді. Сфера потребує вдосконалення, руху, врегулювання. Це постійний процес, особливо такий вартісний процес. Тому питань багато. І їх треба вирішувати.

Також громади і служби кажуть, що вони відчують тільки контроль, а не відчують супроводу і підтримки. І ми теж намагаємося от зараз, скажемо, більше спрямувати роботу на те, щоб вони відчували, що вони не одні, що вони не кинуті. Бо люди тоді бояться щось робити, вони бояться ухвалювати рішення, бо краще взагалі нічого не робити, тоді ти ні за що відповідати не будеш. А коли ти щось робиш, а тебе тільки контролюють, не підказують і не допомагають, ну то таке відчуття, що ти сам один в полі воїн. Ці речі, як на мене, вони є складними і вони також зумовлюють ту статистику, можливо, не супервтішну, яка сьогодні є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павло Миколайович.

СУШКО П.М. Так, я якраз, поки пані міністр є, для неї інформацію і для всіх присутніх. Колеги, я як член делегації, української частини делегації Парламентської асамблеї Ради Європи, працював три роки в асамблеї і, якраз про освіту прозвучало, два роки мене ПАРЕ призначило репортером по темі освіти дітей з особливими освітніми потребами, з викликами під час війни, під час дистанційного навчання. Тобто ПАРЕ довірило мені саме вивчати, а писав резолюцію Секретаріат ПАРЕ разом з міжнародними експертами, які працювали і в ЮНІСЕФ також. Тобто це сама європейська спільнота визнала, що у нас було неправильне розуміння інклюзії.

І ПАРЕ нещодавно, декілька днів тому, прийняла одноголосно резолюцію, що стосується уряду України конкретно. От просто прочитаю, уже прийдуть ці рекомендації на уряд. Тому одразу треба формувати політику, виходячи з цього.

В доповіді що сказано про рекомендації для уряду України?
"Впроваджуючи освітні реформи, влада в Україні має вжити заходів щодо недопущення необґрунтованих заходів, які призводять до порушення прав

дітей на освіту та їх безпеку. Вони мають не допускати закриття спеціальних шкіл та структурних підрозділів дошкільної освіти, що обмежувало б доступ до освіти дітей з ООП.

Натомість уряд України має розробити ширше розуміння поняття інклюзивної освіти та надати право батькам дітей з ООП самостійно обирати найбільш прийнятний тип освіти відповідно до потреб їхньої дитини (або спеціальна школа конкретно вказана, або загальноосвітня школа, інклюзивний клас).

Необхідно забезпечити належне фінансування спеціальних шкіл та їхніх структурних підрозділів, де навчаються діти з особливими освітніми потребами, а також забезпечити необхідну підготовку відповідних спеціалістів. Безперервність освіти та добробут дітей мають бути пріоритетними, ніж структурні реформи, щоб уникнути фрагментації навчання та подальшої травматизації.

Важливо побудувати належні та безпечні укриття в усіх типах навчальних закладів України, зокрема в закладах спеціальної освіти. При будівництві таких укриттів необхідно враховувати фізичні особливості дітей, які потребують спеціальних технічних засобів або умов перебування.

І що стосується всіх країн. Впровадити в своїх країнах новий підхід у навчанні, орієнтований на учнів з ООП, зосереджуючись на їхніх індивідуальних талантах, здібностях і інтересах. Розробити плани на випадок непередбачених обставин для забезпечення безперервності надання послуг з підтримки дітей з ООП.

Це дуже важливий момент – надати оплачувану відпустку батькам дітей з ООП в разі виникнення надзвичайної ситуації, коли виникає потреба в дистанційному навчанні.

Розширити спроможність шкіл надати навчання всім дітям, незалежно від того, навчаються вони онлайн чи ні. Інвестувати в інфраструктуру, включаючи цифрову інфраструктуру. Розвивати компетенції вчителів.

Розробляти доступні навчальні матеріали для задоволення різноманітних потреб дітей з ООП.

Щодо України, що мають зробити держави-члени. Інтегрувати доступ до якісної освіти дітей з ООП в свою гуманітарну допомогу Україні, включаючи фінансову підтримку для надання навчальних матеріалів та послуг психологічної підтримки. Мобілізувати ресурси для покращення підключення до інтернету в Україні та надати необхідні пристрої та спеціальне обладнання для дистанційного навчання, особливо в сільській місцевості та для сімей з обмеженими фінансовими можливостями.

Сприяти наданню послуг психологічної підтримки, забезпечити освіту дітей переміщених осіб з ООП зберігати своєрідну мову та культуру, щоб полегшити їхнє майбутнє повернення в Україну. Співпрацювати для обміну передовим досвідом. Зобов'язатися довгостроково підтримувати реконструкцію та реформування системи освіти в Україні для відновлення інфраструктури, інвестиційного потенціалу та підтримки інклюзивної освіти.

І проект рекомендацій, що має зробити Комітет міністрів Ради Європи. Розробити керівні принципи Ради Європи для підходу до освіти дітей з особливими освітніми потребами, щоб зробити їхню освіту доступною, адаптованою та прийнятною для дітей з ООП.

І саме головне, що тут сьогодні є, це право вибору батьків...

(Не чути)

Саме головне, що тут є, це розвіяний міф, яким нас лякали, що нас не візьмуть в Євросоюз, бо у нас є спеціальні школи. Масово їх тут ліквідували. Сьогодні цей міф розвіяний, сьогодні європейська спільнота нам каже, що спеціальні школи треба фінансувати, щоб у батьків був вибір для навчання дітей. Тому більше ми такого не почуємо ніколи, що маємо закривати спеціальні школи, бо нас не візьмуть у Євросоюз.

Дякую всім за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павле Миколайовичу. Це була дуже цікава і корисна інформація. І, Павле Миколайовичу, я був би вдячний, якби ти те, що зараз зачитував, можливо, прямим документом скинув би в чат комітету, щоб всі могли ознайомитися.

СУШКО П.М. Так, зараз.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, просто уточнення до відповіді і до запитання. Все-таки, Оксано Іванівно, скажіть, будь ласка, я уточню просто ще раз запитання, чи є проблеми з відновленням дії з 1 травня пунктів, які були призупинені Постановою 136 від 9 лютого 24-го року? Це раз.

І друге. Ви говорили, натякали, що є проблема чи не проблема, чи досягнення зменшення кількості дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Чи можете ви надати чи сьогодні, чи за підсумками комітету все-таки цифри по кількості дітей, які отримали статус дитини, позбавленої батьківського піклування, по чотирьох нових категоріях, які виникли в результаті повномасштабної війни, введених рішенням 22-го року? Це військові категорії, пов'язані з повномасштабною війною.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я розумію, про що ви говорите.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я, чесно кажучи, шукав цю цифру. І тут незрозуміло, чому цифра не збільшується, а зменшується, коли у нас з'явилися додаткові категорії, пов'язані з війною.

Дякую.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ну, загальна кількість дітей, які позбавлені батьківських прав, залишається на тому ж рівні. Але ми врахуємо, що десь 20 відсотків територій ми не контролюємо. Тому, якщо математична цифра та сама, то у відсотковому співвідношенні вона збільшується, тобто точно збільшується.

З приводу статистики ви праві, що ми в окремих випадках не володіємо чи не можемо витягнути оцю інформацію, тому що треба вносити зміни в статистичні відомості, щоб їх виділяли окремо. А їх виділяють разом. Тому ми і хочемо, якраз цим і зумовлено нові виклики, військові виклики - необхідність вдосконалювати статистичну інформацію. І звертаю вашу увагу, що сьогодні вона в паперовому вигляді надається, вручну. З тої ЄІАС "Діти" її неможливо якісно опрацювати, тому реально збирають вручну, збивають докупи, верифікують і надають...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Оце власне і є тема дискусії. Я не хотів би, щоб ми забирали ваш час і засідання комітету під цю вузькопрофесійну дискусію.

Запрошую вас і прошу голову комітету, щоб ми якимось чином таку робочу нараду...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Давайте, зробимо окремо по статистиці...

ПАВЛЕНКО Ю.О. ...власне по статистичній звітності провели і прийшли до найбільш сучасного рішення. Бо зрозуміло, що цей наказ, яким сьогодні формується статистична звітність, це наказ, по-моєму, там 2006 року, мною ще підписаний, господи прости.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так-так.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Тому очевидно, що змін багато відбулось і можливостей України...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Тепер я розумію, чому ви так не хочете від нього відмовлятися... давайте напрацюємо разом...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Не те, що я не хочу відмовлятися, я хочу, щоб стало щось краще, досконаліше і новіше, виходячи з нових обставин і можливостей країни. Ось чого я хочу власне.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Я цього теж хочу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. І по 1 травню мені скажіть, по цих 35 пунктах по Держдіти, чи вдалося вийти 1 травня на можливість функціонування і відновлення цих пунктів?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, ми працюємо над цим. Я не бачу поки проблем. Оперативно ще деякі речі допомагають фахівці Нацсоцслужби виконувати відповідно Держдітям, тому що штат укомплектовується.

Відверто теж буду говорити про те, що є проблеми з кадрами. Нам дуже важко в повній мірі укомплектувати штат і це напевно єдина проблема, яка виникає, а всі інші ми закриваємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте ми таким чином, колеги, я пропоную домовитися, Юрію Олексійовичу, там ще є багато пунктів, так? Ми можемо навіть направити звернення до Оксани Іванівни і вони конкретно по пунктах скажуть, де у них є проблема. І можливо ми зможемо допомогти...

ЖОЛНОВИЧ О.І. Так, давайте.

ПОТУРАЄВ М.Р. ...якщо є проблеми з відновленням дії тих чи інших пунктів. І я звичайно, що дуже підтримую і бачу, що всі тут одностайні, бачу, що Юрій Олексійович сам же каже, що з 2006 року багато чого змінилося, багато води вже утекло, як-то кажуть, і дійсно треба оновлювати статистику і систему збору статданих, бо це дуже важливо.

І звичайно, що я підтримую звернення від комітету про те, що треба точно робити це таким чином, щоб не втратити дані, які були накопичені, які зараз збираються. Але з іншого боку, колеги, хочу від себе зазначити, що я точно є прихильником максимальної, з одного боку, дебюрократизації, тобто я з одного боку абсолютно розумію і підтримую Павла Миколайовича, який каже, що точно можна витратити одну годину на тиждень для людини, яка за це відповідає, щоб сісти і звести до купи ті дані, які є важливими. З іншого боку, я точно розумію, що статистика має бути, скажімо так, упакована в сучасні інструменти, які дозволяють їй не тільки збирати, а й з нею працювати і отримувати відповідно аналітику, і тому я розумію бажання міністерства осучаснити систему збору і аналізу даних. Але головне, тут я підтримую колег: і Павла Сушка, і Юрія Павленка – тут важливо, щоб ми замінювали старе на нове тоді, коли нове готове і протестоване. Я правильно розумію, колеги? Я думаю, що, Оксано Іванівно, і ви ж підтримуєте саме такий підхід.

Так, Павле Миколайовичу, будь ласка. Може, я щось не так розумію, може, ти мене зараз поправиш.

СУШКО П.М. Дивіться, от, по-перше, там є норма в законі. Треба як мінімум зміни вносити в закон через Верховну Раду. Це перше.

Друге. Це ми маємо, не тільки хтось в міністерстві має визначити за державу, це діти, за державу, які дані потрібні державі. Правильно? Тобто не просто там взяли придумали собі і тепер збираємо такі дані, а такі дані не

збираємо. Я розумію, чому це робиться, щоб дати статистику, щоб у нас гарні показники були і все, а що втратити дітей, щоб вони там не билися по... Бо зробили з України країну інтернатів, тепер це треба якось знижувати. Завищена статистика була, зараз треба понижувати, але не такою ціною. Ще раз підкреслюю, треба обов'язково всім – і Верховній Раді, і Кабінету Міністрів – домовитися, які дані ми збираємо, і погодитися маємо, і вони мають погодитися, і ми маємо погодитися. Бо дійсно там може є дані, які нам не потрібні сьогодні, може бути таке і вони зайву роботу роблять. А може і ми б тут трошки підказали. Але саме головне, щоб у новій версії цієї системи були точно старі дані, які точно сьогодні конче необхідні, щоб вони були взагалі, щоб не втратити дітей. Друге.

Третє. Я просто пам'ятаю, який рівень складності впровадження ЄІАС "Діти" був, як підключали до системи всі громади, як зараз вони будуть на нове перепідключатися я теж поки що не розумію. Але тоді має бути впровадження цієї системи теж з якимось там періодом, з контролем, щоб на перехідному періоді ми нічого не втратили.

Але саме основне з цього, чому я хочу звернутися до Кабінету Міністрів? Щоб те, що я тільки що сказав, що Юрій Олексійович зазначив, щоб ми ці ризики прописали у зверненні, щоб не допустити ліквідації статистики поки не буде погодженої нової версії всіма гілками влади і поки не буде змін до закону, що дозволяє це робити. Ось і все.

Просто коли ви сказали, що у нас немає півтори тисячі сиріт у статистиці сьогодні, а де вони поділися, півтори тисячі? Те, що там на окупованих територіях діти опинилися, так, вони не виявляються, у нас немає даних, хто з'являється новий, щоб поповнити, але у нас окупована частина території, ну у нас частина, контрольована Україною, набагато-набагато більша. Це незначний показник був би, це не півтори тисячі дітей, напевно. Тому куди вони ділися, діти, ми не знаємо. Може, ви поясните?

ЖОЛНОВИЧ О.І. Виросли.

СУШКО П.М. Вони всі виросли?

ЖОЛНОВИЧ О.І. В даному випадку втратили статус, виросли. А нових не виявили. Дивіться, вибачте дуже, просто я вже мушу йти, бо я інакше зовсім запізнюсь на уряд. Я не проти якісної статистики і ні в кого немає на меті злочин зробити. Це зараз так виглядає, як, перепрошую в анекдоті: б'ю наперед, щоб нічого не зробили. Це зараз приблизно так виглядає.

Ми не самі придумуємо, ми засилаємо на ЦОВВи, вносимо на громадські обговорення.

СУШКО П.М. На комітет теж.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Ніхто нічого не може скасувати, допоки не вступить нове - це базові правила нормотворчості. Тому я дякую, що ви цим переймаєтесь всі і це дуже важливо. Сядемо всі разом обговоримо, бо нам всім метою є найкращі дані, найбільш оптимальні і розумні, з якими ми будемо чітко розуміти, що відбувається, і дійсно однозначно всі їх трактувати і тлумачити.

Я вам дуже сьогодні дякую за дискусію, мені було дуже приємно сьогодні поспілкуватися з вами. Сподіваюся, що ми будемо далі спілкуватися системно, можливо і вузько, по таких таргетованих темах, щоб чіткіше один одного розуміти. І обов'язково передам Прем'єру питання по тому законопроекту, який ви озвучили. Дякую. Вибачте, мушу від'єднатися.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Оксано Іванівно, єдине уточнення: головне, щоб ми не сплутали збір базової інформації про дітей, як то передбачено законом, і, власне, тим наказом, який ви хочете скасувати, і просто статистикою. Це

дещо різні речі, але це потребує якраз професійної дискусії. Саме головне не змішати ці поняття, бо статистика і збір базової інформації про дітей – от, де може бути серйозна проблема в майбутньому, якщо буде реалізована ваша ініціатива.

Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Голосуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте, колеги, я бачу, що Оксана Іванівна абсолютно відкрита до такої дискусії професійної. Я переконаний, що ми її проведемо і зробимо все як годиться.

Оксано Іванівно, ще раз дякуємо вам дуже. Вам гарного успішного дня сьогодні.

ЖОЛНОВИЧ О.І. Дякую. Всім гарного дня.

ПОТУРАЄВ М.Р. Голосуємо, колеги. Я просив би зараз проголосувати, по-перше, за порядок денний.

І по-друге, за звернення від комітету, але давайте, значить, зміст звернення зрозумілий, я думаю, тут всі погоджуються, а вже там, так би мовити, літературна редакція, колеги з профільного комітету там її зроблять як годиться.

Колеги, прошу голосувати за такі два рішення. Хто за?

Потураєв – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КАБАНОВ О.Є. Кабанов – за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги.

Рішення прийнято.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратовичу.

Колеги, у нас є наступна презентація...

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за. Перепрошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, у нас є наступна презентація. Я хотів би надати слово зараз з цією презентацією пані Людмилі Семенівні Волинець. Вона в нашому залі

засідань присутня. Якщо готова презентація, просив би запустити її на екран, колеги. Вже зараз будемо її бачити.

Як тільки запусниться, передам слово Людмилі Семенівні.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Не включений сам документ, колеги.

СУШКО П.М. Треба його запустити, а потім вже, напевно, вивести на екран. О, є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тепер бачимо, так.

ВОЛИНЕЦЬ Л.С. Дякую. Дякую за можливість висловитись. Дякую народним депутатам за доручення, яке було надзвичайно цікаво виконувати. Фактично та презентація, яку я пропоную, вона вся сконцентрована на питаннях захисту дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування, оскільки ще в лютому, вірніше в березні, запитали інформацію у Міністерства соціальної політики, її отримали, багато в чому вона іде в порівнянні, вірніше, в ретроспективі, коли починалися процеси і так далі.

Я буду намагатися бути дуже коротенькою, тому що багато що сказала пані міністерка. Але питання полягає в тому, що ми маємо різні оцінки з приводу одних і тих самих цифр.

Я просила би звернути увагу от зараз на загальну кількість дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування і звертаю особливу увагу, що у нас падіння кількості дітей-сиріт і позбавлених батьківського піклування в державі почалося з початку війни, з 2014 року. Останні два роки, коли вже повномасштабне вторгнення, реально нічого не змінилось: щороку зменшується на півтори тисячі. Аргумент про те, що це ті діти, які залишилися на окупованих територіях, він не працює, оскільки, пам'ятаєте,

шановні народні депутати, в минулому році ми мали такий же "круглий стіл", не засідання комітету, коли ми з'ясовували, куди ділося 8 тисяч дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, коли Міністерство соціальної політики зняло з обліку 8 тисяч дітей. Це ті діти, які перебували на окупованій території. Була досить така жорстка дискусія і так далі, і тоді ми поновили той облік, але оця тенденція – кожен рік менше на півтори тисячі, вона залишається.

І я б просила, розуміючи, що тут є і заступник міністра, і керівник Нацсоцслужби, і керівник Держдіти, - нам сьогодні вкрай необхідно сісти і розібратися, які показники, які життєві обставини, які передбачені законом і відносять дітей до дітей-сиріт, які змінюються. Що зменшується державі? Смертність людей? Ні, не зменшується. Інвалідизація людей? Ні, не зменшується – зростає. У нас гинуть люди на фронті, у нас гинуть люди від бомбардувань цивільних об'єктів і так далі. У нас відмова матерів від новонароджених дітей зростає, значно зростає.

Який тоді показник змінився, що у нас є підстави говорити про зменшення кількості дітей-сиріт? Ми напевно єдина країна, яка за 2 роки війни констатує, що у цій країні, де іде війна, зменшується кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Насправді це велика тривога, оскільки ми реально, скоріше за все, не виявляємо дітей, я маю на увазі, ми – це місцеві органи виконавчої влади, відповідно від цього ми маємо великі ризики мати після війни безпритульність дітей, тобто тих дітей, які втратили батьківське піклування, але були непомічені державою.

Хто пам'ятає 90-і роки? Це багато напевно хто пам'ятає, це той ризик, який нас сьогодні очікує. І я нічого не зменшую там і не перебільшую, але тут ризик великий. Ще раз повторю те, про що казав Юрій Олексійович, в 2022 році постановою Кабінету Міністрів було додано чотири життєвих обставини в результаті чого діти можуть сиротіти, тобто втрачати батьківське піклування під час війни. Це батьки яких на окупованій території, діти на

підконтрольній території, це батьки яких в полоні як цивільні особи, в російському полоні, це батьки яких у військовому полоні в Росії, і це батьки які визнані безвісно відсутніми. Ви знаєте про це, за особливих обставин, коли внаслідок бомбардування і так далі від людей геть нічого не залишається.

Чотири життєві обставини ми додали, а збільшення статистики немає. Або не працює, або не виявляють, але міністерство зобов'язане знати відповідь на це запитання. Я з повагою ставлюся до того, що можливо щось важко витягнути з бази даних, але я добре знаю базу даних: не треба знімати звідти фільтри і все моментально робиться. Це можливо зробити. І міністерство на сьогодні повинно було б, як на мій погляд, дати нам точну інформацію про те, скільки дітей посиротіло в результаті нових обставин. А відповідно повинна зростати і крива, а не зменшуватися. Ще раз кажу, ми єдина країна, де зменшується кількість дітей-сиріт.

Для того, щоб перевірити свої аргументи (через один, будь ласка), для того, щоб перевірити свої аргументи, ми взяли ту статистику, яку нам знову ж таки надали Міністерство соціальної політики, це порівняння, скільки ж у нас людей позбавляють батьківських прав. Тобто яка кількість дітей залишається без батьківського піклування в результаті того, що судом дорослі, ну батьки позбавляються батьківських прав. Подивіться, будь ласка, цей графік, 2022-й і 2023 рік.

У 2022 році – 3 тисячі 256, у 2023 році, у минулому – 3 тисячі 799. Тобто плюс 550 дітей повинно було б бути зростання тільки в результаті першої обставини, це позбавлення батьківських прав судом. Там же так само ви побачите, що зросла і кількість дітей, яких судом було вилучено без позбавлення батьківських прав її батьків. Тобто всі показники зростають, а загальний статистичний облік заявляє про те, що ні. І тут є певні розбіжності, на які треба дуже серйозно звернути увагу і проаналізувати. Тим більше, що Держдіти і Нацсоцслужба мають повноваження аналітичної функції.

Наступне. Зверніть, будь ласка, увагу на оцю табличку. Наступна, будь ласка. У цій табличці, я хотіла би сказати тільки про те, що зменшується кількість дітей, ну 21-й і 23-й роки, відповідно зменшується і кількість дітей, які виховуються у прийомних сім'ях. У нас зменшується кількість дітей-сиріт, які виховуються у закладах, ну тобто загальна кількість зменшується, і зменшується кількість дітей під опікою у ПС, у ДБСТ і у закладах. Начебто природний процес, але ж ми заявляємо про те, що у нас понад 5 тисяч дітей виховуються у закладах, чому тоді у нас ці діти не переводяться у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу? Це надзвичайно важливо, коли у нас зменшується кількість дітей, які виховуються в закладах, зменшується і кількість дітей, які виховуються у прийомних сім'ях і дитячих будинках сімейного типу попри те, що кажуть, що це надзвичайно важливий аргумент.

Просила би звернути увагу на наступну табличку, будь ласка. Пані міністр говорила про те, що це дуже важливо – надавати дітям статуси і так далі. Ця табличка, можливо, вона складна для сприйняття, але який висновок? Ота статистка, яку сьогодні критикували і так далі, вона дуже складна і дуже інформативна. Там є інформація про дітей, які взагалі на зараз є дітьми-сиротами, позбавленими, і є інформація, які сиротіють протягом року, яка кількість дітей. Отут зараз наведена інформація – діти, які сиротіють протягом року. От в 2023 році протягом року набули статус 8 тисяч 756 дітей (до однієї дитини). І все це є в базі даних, є прізвища, імена і так далі.

Зверніть, будь ласка, увагу, у нас галопуючими темпами зростає тимчасове влаштування, хоча Оксана Іванівна весь час казала про те, що ми надаємо статус і влаштовуємо дітей постійно. Ні, не так, у нас майже 12 відсотків дітей влаштовано тимчасово. Незрозуміло для чого. І зверніть увагу, починаючи з 2017 року, це тимчасове влаштування зростає. Чому це так відбувається? Тому що не вистачає прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу, їх кількість зменшується.

І зверніть, будь ласка, увагу, із тих дітей, які посиротіли протягом року, усиновлюються все менше і менше дітей. Якщо, там, в 2020 році, наприклад, було усиновлено із цих дітей 357 дітей, то в 2023-му - 285. Ми дійдемо ще до графіка по усиновленню, там досить складні тенденції. У нас зараз в результаті певних недопрацювань, як на мене, скажемо так, коли усиновлення реалізується як потреба дорослого, ми завжди маємо шалений сплеск бажаючих усиновити маленьку дитину. Коли ми говоримо про те, коли усиновлення реалізується як потреба дитини, яку усиновлює дорослий, це зовсім різні аргументи. Тоді у нас зростає кількість дітей старше 10 років. Ну ми про це ще поговоримо.

На зараз домінуюча ситуація – це кандидати в усиновителі. Всі хочуть усиновити маленьких дітей, а у нас демографічний склад дітей, віковий склад дітей, які підлягають усиновленню, до 5-и років складає аж рівно 3 відсотки всіх дітей. І це треба розуміти. На 3 відсотка претендують всі кандидати в усиновителі, а на 97 відсотків немає взагалі претендуючих. Це проблема, яка формується там, всередині системи, неякісною системою підготовки, я маю на увазі, коли більше надається перевага тому, кого б ви хотіли усиновити, а не надається перевага тому, яка дитина чекає на усиновлення. Це дуже складні речі, але вони надважливі для системи усиновлення.

Ще раз підкреслюю, діти, які сиротіють протягом року, кожен рік збільшується кількість дітей, яких тимчасово влаштовують, і зменшується кількість дітей, яких усиновлюють. І це окремого аналізу потребує і Держдіти, і Нацсоцслужби – там є відповіді на запитання, просто треба подивитися на це все.

Будь ласка, наступний.

Велика табличка. Буде матеріал переданий в тому числі міністерству. З 2014 року в Україні щороку зменшується кількість прийомних сімей. Зменшення відбувається – 200, 210 сімей і так далі. І тому ми маємо, якщо ми мали у 2014 році 5 тисяч сімей, ну, є табличка і так далі, і 7 тисяч дітей, то на

сьогодні ми маємо фактично на 30 відсотків зменшення кількості прийомних сімей в Україні. Ми третину сімей втратили. І це не просто втрачені сім'ї, це сім'ї в деяких випадках з негативною інформацією стосовно тих, хто приходить і питає, чи варто вдаватися до прийомного батьківства.

Я зробила, наступна табличка, вона дуже довга, на три слайди. Я спробувала проаналізувати кількість прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу, які були у нас на момент початку децентралізації, 2015 рік, і порівняла з кількістю сімей, які функціонують на кінець 23-го року. Що з'ясувалося? Ну тобто за 9 років по кожному регіону зросла або зменшилася кількість дитячих будинків сімейного типу і прийомних сімей? По дитячих будинках сімейного типу, в усіх без виключення регіонах відбулося збільшення, в усіх. У нас 1 300 зараз дитячих будинків сімейного типу, які планують законом перейменувати, в усіх регіонах відбулося збільшення. А от по прийомних сім'ях, шановні колеги, у нас відбувся шалених спад, при тому по всіх до єдиного регіонах. У нас зменшилася кількість прийомних сімей у кожному регіоні. За 9 років не зросло, а зменшилося. І на це треба сьогодні звернути увагу, тому що і стратегія розвитку, і кожна дитина має право... Це не просто початок з нуля, нам треба спочатку зупинити падіння кількості прийомних сімей і тільки потім говорити про розвиток, тому що зараз немає розвитку, є згортання інституту прийомних сімей.

А от по ДБСТ, по дитячих будинках сімейного типу, вибачте, я поспішила, я назву ті області, в яких за 9 років не те що не зросло хоча б на один дитячий будинок сімейного типу, а ще й зменшилася кількість дитячих будинків сімейного типу. Тобто за 9 років загальної кількості сімей, були сім'ї, які організовувалися, були сім'ї, які закривалися, але підсумковий ітог залишався менший, ніж був 9 років тому. До таких областей належить Закарпатська область. Петре Петровичу, ви тепер очолюєте Держдіти, очевидно, зможете зрозуміти, чому регіон, який ви очолювали останні роки, жодного дитячого будинку сімейного типу не додав в загальній кількості. В

Закарпатській області, в Київській області, в Полтавській області, в Рівненській, в Хмельницькій і Чернівецькій області відбулося зменшення за 9 років кількості сімей, які ми називаємо дитячі будинки сімейного типу.

І останній графік, оце усиновлення. Це так само важливо, я тут наводжу статистику, починаючи там з 2012 року, подивіться, будь ласка, у нас ця тенденція не нова – зменшення кількості усиновлень. Те, про що і казала Оксана Іванівна, у минулому році і в 2022 році у нас було зупинено міждержавне усиновлення, тобто іноземці не всиновлювали. В минулому році і в 2022-му пів року ми не могли здійснювати взагалі ніяку діяльність по усиновленню, оскільки ви пам'ятаєте перший надгарячий етап війни, коли змушені були евакуювати дітей і тому в принципі не можна було.

В цьому році відбулося, я маю на увазі в 2023-му, відбулося дещо зростання, але я хотіла би закликати вас до того і я вже про це говорила, і ще раз повторити, 76 відсотків із цих 926 дітей, які були усиновлені в минулому році, це діти віком до 5 років. Є велика, от Оксана Іванівна називала, там понад дві тисячі чи біля двох тисяч кандидатів в усиновителі, але, шановні, вони всі на маленьких дітей, до 5 років.

У нас неправильно організована система пропаганди усиновлення. Це точно абсолютно. Є якась хиба, коли у нас діти залишаються в закладах, а усиновитель залишається без дитини. Це кореговані процеси, я нагадаю, той, хто можливо пам'ятає, колись у нас була заборона на усиновлення дітей людьми, які були старші за дитину на 45 років. Зараз на часі нам повертати і якимось розвертати національного усиновителя до тих дітей, у яких мам і пап вбили, ракетами вбили, коли дітям було вже 11 років, 12 і 13. Ці діти не винні, що десь там у нас в системі підготовки їх орієнтують не до того, що хто вас чекає, а їх орієнтують – яку дитину ви хочете. Якщо ми і далі будемо робити усиновлення як заміну народженню дитини, у нас від цього захист дитини не з'явиться.

І ще остання тривога, про яку я хотіла би сказати. Мене надзвичайно турбує, що у всіх комунікаціях усиновлення розглядається виключно як право дорослого і можливість дитини, хоча за висновком Конституційного Суду 2008 року це у дитини є право бути усиновленою, а у дорослого тільки спроможність. Дуже тривожна тенденція, коли вся система усиновлення розгортається виключно під потреби дорослої людини. Це дуже небезпечна тенденція. Ми будемо дуже болісно виходити і в тому числі і наші діти.

Дякую вам дуже. Висновки є. Я намагалась бути більш лаконічною.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую дуже, Людмило Семенівно. Я теж просив би цю презентацію обов'язково скинути в чат комітету. Я думаю, що вона дуже буде корисна і важлива для всіх народних депутатів.

Я бачу, що ми точно маємо, мені здається, можливо, Павло Миколайович і Юрій Олексійович, і Тетяна Василівна зараз мене поправляють, я думаю, що ми маємо окремо провести розмову з міністерством і відповідними ЦОВВами щодо звірки статистики і постановки тих питань, які, очевидно, з'являються і от ми їх зараз бачимо. Там, де, ну, наскільки я побачив, статистика міністерства розходиться з аналізом, який був зроблений, і відповідно треба розуміти, в чому причини таких розбіжностей і які там проблеми на стиках, або, точніше, якраз на нестиківках цих статданих існують, можливо.

Колеги, можливо, є якісь коментарі щодо цієї презентації?

Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Я хотів би тоді запропонувати відправити запит на Кабмін, на Кабмін напевне, що ми заслухали міністра – одні дані, у нас – інші дані. Нехай Кабмін розбереться, де там проблема, уряд і нам дадуть відповідь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Я підтримую. Давайте тоді зробимо таким чином. Треба ж просто проаналізувати і вказати, не просто писати, а треба вказати на ці розбіжності.

СУШКО П.М. Так, що вони є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Що ось є такі дані, є такі дані, ми бачимо розбіжності і ми хотіли б отримати пояснення щодо цих розбіжностей. І там же точно можна сформулювати навіть наявність проблем. І ми вважаємо, що оскільки є такі і такі розбіжності, то імовірно існує така проблема...

СУШКО П.М. Не так розбіжності, як просто упущені деякі категорії Мінсоцом і вони не роблять на цьому акцент і не доповідають про це, тобто не враховують це. Тобто і розбіжності, якщо є, і озвучення в їхніх доповідях - акцент на таких категоріях, чи вони ведуть таку статистику.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дивись, я ж тебе підтримую.

СУШКО П.М. І причини, наприклад, теж проаналізувати, чому падіння сімейних форм, нехай дадуть відповідь. От Прем'єр-міністр нехай дасть відповідь, чому падіння, от ми ж то знаємо, чому падіння: вони заблокували наш закон, ... (*нерозбірливо*) вони зробили.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, ми вбачаємо, що проблема така-то, хотіли б почути думку профільного міністерства. Ну якось так.

СУШКО П.М. Ні, я вважаю, що не профільне міністерство вже, а Кабінет Міністрів, керівник міністерства, керівник міністра, отак скажемо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте сформуємо такий запит, він має бути змістовним.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Коротенька репліка. Я підтримую вашу пропозицію, Павле Миколайовичу, Микито Руслановичу, єдине, те, що я почув. Цифри-то у нас однакові, які Оксана Іванівна подавала, і в презентації звучали. Аналіз і розуміння цих цифр - дещо різне. І отут є якраз те, що потребує уточнення і розуміння. Тому підтримуючи пропозицію звернутися на основі даного аналізу і презентації до Кабінету Міністрів, саме акцентувати увагу на тих відмінностях в розумінні цифр, які є спільними, однаковими.

Дякую.

СУШКО П.М. І дати оцінку тим цифрам, які є, тому що ... (*нерозбірливо*) створення сімейних форм, єдина причина, чому вони не відкриваються, тому що немає повноважень. От у вас є повноваження зайти, наприклад, зараз у міністерство (правильно, Микито Руслановичу?) будь-яке, показати посвідчення. А от, наприклад, у Голови Держдіти немає такого права зайти по посвідченню в інше міністерство. Це про повноваження. Тому у них немає права відкрити прийомну сім'ю, і все. От у цьому проблема – у них немає посвідчення. І Міністерство соціальної політики це свідомо зробило, Прем'єр-міністр про це знає, нехай тоді, коли він побачить цифри, що є падіння після того, як вони заблокували цей закон, нехай дадуть відповідь: а що тоді альтернативне, де, чому? Вони в курсі, що вони зробили взагалі? Ось вам динаміка. Дайте відповідь: чому ви заблокували і чому зараз такий стан справ? Все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я згоден. Давайте зробимо такий документ. Тільки я ще раз, колеги, акцентую, що ми маємо бути максимально аргументовані і доказові.

СУШКО П.М. Випишемо максимально толерантно.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Так точно!

ПОТУРАЄВ М.Р. І максимально аргументовано, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. А що таке аргументовано?

ПОТУРАЄВ М.Р. Дивися, друже, у нас є цифри, у нас є хороший аналіз. Я вважаю, що ми готові якраз до того, щоб максимально аргументовано сформулювати...

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, коли аналіз показує, що сахар - 10, то це вже діабет. У нас є аналіз, так, хороший аналіз з діабетом.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, є, можливо, запитання, є, можливо, коментарі ще у колег народних депутатів?

СУШКО П.М. Будемо переходити до наступного запитання до Держдіти чи зараз, в цьому...

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте переходити. Я ж кажу, що якщо немає вже коментарів по цій презентації чи там запитань уточнюючих, то можна переходити до наступного питання порядку денного.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Рухаємося далі.

СУШКО П.М. Проголосувати ж треба звернення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чекай, у нас немає тексту. Давай ми зробимо текст і ясно, що ми його проголосуємо.

СУШКО П.М. Ні, так ми тільки озвучили фабулу. Просто випишемо так, як і в першому запиті.

ПОТУРАЄВ М.Р. Окей, давайте, я не проти проголосувати.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Так, просто на основі презентації підготувати звернення і надіслати Кабінету Міністрів. А вже остаточний текст ми погодимо, коли він буде готовий.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте. Колеги, прошу підтримати.

Потураєв – за.

В'ЯТРОВИЧ В.М. В'ятрович - за.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Павленко – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

БОГУЦЬКА Є.П. Богуцька – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Ну що, переходимо до наступного питання. Отже, Павле Миколайовичу, яка пропозиція?

СУШКО П.М. Запитання є до Держдіти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чи, може, є доповідь?

СУШКО П.М. Ні, доповіді немає. Є конкретне запитання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте тоді до запитань. Будь ласка, я так розумію, Павле Миколайовичу, у тебе першого є запитання.

СУШКО П.М. Так. З 1-го травня вже приступив до виконання обов'язків наш голова Держдіти. Як він розуміє, як планує вирішувати проблему з тим, що широко збільшується кількість дітей зі статусом на тимчасове влаштування? Чи робили аналіз, де ці діти фактично перебувають і що заважає їх влаштувати в постійну форму? От таких 3 питання.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Добрий день! Дякую, що запросили. Дякую, що знайшли час з нами поспілкуватися.

СУШКО П.М. Це наша робота.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Дякую.

Я хотів би почати з того, що відповісти Юрію Олексійовичу стосовно тієї справи, яку задавали в попередній раз нам на цьому засіданні. Дійсно там є дві кримінальні справи, порушені проти цієї людини, яка там звинувачувалася в торгівлі людьми. У них там є дві справи. Це одна справа за хабар, яку розслідує поліція. Інша справа – це справа по продажу дітей. Тобто там було і по 369-й і по торгівлі розслідує СБУ. Він зараз під вартою, його пробували випустити і внести за нього заставу мільйон гривень, але потім Апеляційний суд це скасував і збільшив заставу на 2 мільйони 600. Тобто він під слідством, справи в суді, чекаємо рішення судів.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дякую за інформацію.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Дякую за запитання. Ми тримаємо це все на контролі і стараємося такі речі зразу з областями, щоб нам оперативно зараз все доповідали.

Дивіться, ми приступили до роботи і, коли був призначений, був тільки я і заступник. Заступника навіть призначили скоріше. На сьогодні у нас уже укомплектовано кадрів близько 30 відсотків. Трошки проблема, тому що на такі зарплати люди не дуже погоджуються. Але ми стягуємо команду майже з усіх регіонів, у нас працюють люди з Луганська, з Донецька, Запоріжжя, вирішуємо питання і з житлом і з усім іншим.

Але повністю всі питання, якими зараз займається Держдіти у відповідності до наших повноважень, буквально за декілька днів ми вже укомплектуємо відповідну кількість управлінь і відділів для того, щоб повноцінно почати працювати і з регіонами, зі службами у справах дітей. Тому що всі основні функції наші ми будемо здійснювати спільно зі службами у справах дітей областей, районів і вибудовувати таку комунікацію.

На сьогодні ми опрацьовуємо плідно дітей, які знаходяться зараз в Туреччині, основні наші завдання їх повернути сюди. Тому що служба у справах дітей що з Дніпропетровська, недопрацювала в цьому плані, ну не допрацювала – це дуже м'яко сказано. Нами опрацьовано...

СУШКО П.М. Петре Петровичу, вибачте, я задав конкретні три питання. Можна мені почути на них відповідь? Давайте, перше питання, дивіться, перше питання, як плануєте вирішити проблему, що щороку збільшується кількість дітей зі статусом тимчасового влаштування?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Як плануємо вирішити?

СУШКО П.М. Ну що є така проблема, ви знаєте про цю проблему?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Так, знаю.

СУШКО П.М. Як ви до неї відноситесь, як її вирішувати будете? І чи є проблема це для вас?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Це проблема для суспільства, для держави і для нас, і для вас, і для всіх. Зараз ми аналізуємо кількість, аналізуємо причини, чого воно так виникає, аналізуємо, яким чином ми будемо з цим справлятися. І є першочергові завдання, на які ми зараз спробуємо знаходити відповідь в цьому процесі.

СУШКО П.М. *(Нерозбірливо)*

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Найближчим часом видамо чітко наше бачення у цьому напрямку.

СУШКО П.М. Ні, дивіться, це загальні слова. Давайте так, є аналіз вже, що ця кількість збільшується, статусних дітей влаштовують у прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, на тимчасове влаштування патронатна сім'я приймає статусну дитину, хоча має приймати дитину, яку тільки щойно вилучили з родини, вона має бути не статусна, а статусна має влаштовуватися у прийомну сім'ю на постійній основі. А сьогодні патронатні родини переповнені статусними дітьми і вони проживають там, вже третій рік пішов, і фактично патронатні родини, вони вже не патронатні. Отака от є проблема, от як ви її будете вирішувати, цю проблему?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. На сьогодні для того, щоб вирішити нам потрібно збільшувати кількість прийомних сімей, збільшувати кількість дитячих будинків сімейного типу, збільшувати кількість інформованості і працювати з тими усиновлючами, які є, щоб вони забирали цих дітей, і працювати з тими родинами відповідно, кожна територія і всі фахівці, для того сьогодні і міністр доповідав, щоб у нас було більше фахівців із соціальної роботи, щоб ми збільшили кількість у територіях, щоб там були юристи, психологи, щоб могли працювати з родинами, щоб першочергово повернути у ті родини, з яких їх туди вилучили. Плюс у нас...

СУШКО П.М. Так це статусні діти. Ви не розумієте чи що? Статусна дитина, вона вже має статус сироти, її неможливо уже туди повернути.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. У нас на сьогодні є 131-а Постанова, яка вийшла, з якою ми зараз влаштовуємо дітей в різні форми, тобто і в ПС і в ДБСТ до влаштування.

СУШКО П.М. Я все зрозумів. У нас просто керівник служби не розуміє взагалі, хто така статусна дитина.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Ні-ні. Давайте формулюйте питання, що би ви хотіли, як ви це бачите, щоб ми відповіли. Як ви це бачите?

СУШКО П.М. Що робити з тим, що статусні діти на тимчасовій формі влаштування знаходяться у патронатних родинах? Фактично вони там не мають бути.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Так для того, щоб це було куди їх влаштувати, оцих дітей, які зараз знаходяться в патронаті, їх потрібно десь влаштувати. От ми зараз аналізуємо спільно причини, як збільшити кількість, куди їх влаштувати з тих сімей, щоб вони там не були в патронаті. Я ж вам доповів...

СУШКО П.М. ТСК вже проаналізувало. Вже немає прийомних сімей. Добре. Дивіться, а дітей, яких вилучають, в патронат неможливо тепер влаштувати, тому що вони зайняті статусними дітьми, і діти в лікарнях тому перебувають.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Не зрозумів.

СУШКО П.М. Дивіться, коли вилучають дитину з родини, з небезпеки, наприклад, її мають влаштувати в тимчасову форму – патронатну родину на деякий час.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Абсолютно вірно.

СУШКО П.М. А потім, те, що ви кажете, повернути назад, якщо там відновити потенціал цієї родини, або позбавити батьків батьківських прав. У цей час дитина знаходиться на тимчасовій формі, але місце її зайнято вже статусною дитиною, яка мала б бути усиновлена або бути в прийомній сім'ї на постійній формі, не та тимчасовій. Але цю дитину тепер неможливо туди помістити – в патронатну, тому що місце зайнято статусною дитиною. Тому цю дитину тримають місяцями в лікарні. От такий парадокс. Що ви з цим будете робити? Вияснити там – воно все уже є. От пан Луцик Василь і пан Назар Танасишин, добре, то це тоді, може, пане голову, їх послухаємо, бо вони ... *(нерозбірливо)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, Павле Миколайовичу, підтримую. Давайте, пан Назар підняв першим руку, потім пан Василь підняв руку.

Пане Назаре, будь ласка, ви перший.

Потім пан Василь.

ТАНАСИШИН Н.Д. Микито Руслановичу, Павле Миколайовичу, дякую за слово. І все-таки тут, напевне, правильніше такі питання задавати Міністерству соціальної політики, оскільки воно формує ті правила, за якими Держдіти буде реалізовувати цю політику.

Тому відносно відповіді на питання Павла Миколайовича. Насправді це дуже логічні два варіанти вирішення цієї проблеми: це збільшення кількості патронатних сімей і збільшення кількості прийомних сімей. Що ми робимо для того, щоб вирішити ці проблеми? І зроблю невелику ремарку, оскільки не хотів займати ваш час щодо коментування статистичної власне презентації, яка була раніше озвучена пані Людмилою, але ми насправді зіткнулися з такими викликами, яких з 2014 року взагалі не було навіть поруч. Тобто ті виклики щодо еміграції, ВПО, примусового переселення або викрадення, будемо називати це, дітей Російською Федерацією, це великі цифри, я думаю,

вам всім вони відомі. І насправді ... *(не чути)* усіх абсолютно цифр щодо дітей ще на ці показники.

Але, повертаючись до теми сім'ї патронатного вихователя і прийомної сім'ї. Ми вже пройшли урядовий комітет щодо змін до положення про сім'ю і патронатного вихователя. ... *(не чути)* збільшувати кількість сімей патронатних вихователів з огляду на те. Ми з ЮНІСЕФ вже проводимо відбір громад. Понад 70 громад вже готові у себе власне реалізовувати цю програму. ЮНІСЕФ буде матеріально забезпечувати патронатних вихователів та їх помічників в тому числі обладнанням, наприклад, якщо це діти з інвалідністю, це облаштуванням, наприклад, будинку або квартири патронатного вихователя. Ми рухаємося у напрямку збільшення винагороди патронатному вихователю. Тому що знову ж таки в умовах абсолютної невизначеності ніхто з людей, які раніше може і планували створити сім'ю або патронатного вихователя, або прийомну сім'ю, не може прийняти такого рішення, бо йому важко прийняти таке рішення, якщо немає підтримки держави. Тобто по патронатних сім'ях ми рухаємося зі збільшенням матеріального забезпечення, допомогою не добровільного помічника, а патронатного вихователя. Я думаю згодом, коли постанова пройде Кабмін, я дуже сподіваюсь, що це буде в найближчий тиждень, не тижні, а тиждень, ми зможемо відзвітувати більше про те, як ми бачимо, власне, і скільки сімей патронатних вихователів ми вже готові випускати.

Щодо прийомних сімей. Як казала Оксана Іванівна, ми сьогодні на Кабміні, от зараз, через годину, буде, власне, пропущено законопроект і ми дуже будемо сподіватися на вашу підтримку уже в залі, ну і в комітетах, і в залі. Він спрямований на те, щоб знову ж таки підтримати прийомні сім'ї. Це і забезпечення житлом. Тому що чим відрізняється прийомна сім'я від ДБСТ? Прийомній сім'ї не гарантовано житло, прийомна сім'я створюється на базі житла самих батьків-вихователів. А ДБСТ забезпечується житлом. Відповідно користь для батьків-вихователів звісно, щоб створити ДБСТ.

Тобто якісь банальні, на перший погляд, але матеріальні забезпечення, можуть насправді стимулювати у вирішенні цієї проблеми. Плюс повноваження, про які казав Павло Миколайович.

І власне розвиток патронатних сімей чи сімей патронатних вихователів і прийомних сімей, він і вирішить цю проблему. Єдине, що це не справа одного чи двох днів. І ми зараз зібрали, власне, за допомогою Координаційного центру 10 областей, які готові впроваджувати, взяти прапор оцей впровадження найкращих практик, форм, тому що для забезпечення найкращих інтересів дитини, і ми рухаємося в цьому напрямі, ми розуміємо і чітко знаємо, що робити.

Дякую.

СУШКО П.М. Одна з цих областей Харківська область, де зараз масово евакуйовують дітей, де ідуть масові обстріли. В Харкові (*нерозбірливо*) – діти гинуть. І я не розумію, яким чином взагалі вона буде прапор нести, Харківська область? Чому вона до сих пір пілотна область? Щось змінювати будете чи ні? Скільки буде ще Харківська область піотною областю в найкращих інтересах дитини, коли діти тут гинуть щодня?

ТАНАСИШИН Н.Д. Якщо дозволите, я не хочу розвивати контрпродуктивні дискусії. Але навіть на територіях, які обстрілюються, є діти, які потребують все-таки сімейного піклування і опіки. Тому в незалежності від територій ми повинні думати про те, як забезпечувати їх найкращими...

СУШКО П.М. Найкращі інтереси дітей із Харкова зараз – виїхати з Харківської області, краще з батьками їхніми і на оздоровлення довготривале...

ТАНАСИШИН Н.Д. Ми над цим працюємо так само.

СУШКО П.М. Пане Назаре, скільки, за вашими даними, дітей в інституціях зараз?

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, давай пан Назар зараз подивиться, бо це питання, яке потребує цифри, а ми поки пана Василя Луцика послухаємо, якщо не проти.

СУШКО П.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Назаре, ви подивіться там в статистику.
Пане Василю, будь ласка.

ЛУЦИК В.В. Микито Руслановичу, дякую за можливість.

Павле Миколайовичу, в контексті вашого піднятого питання. Дійсно з вами погоджуємося у всіх тих аспектах, але по моїх даних, тобто якщо брати статистику за минулий рік, то у нас кількість тимчасово влаштованих дітей-сиріт зменшується навпаки. Тобто не на багато, але на 100 дітей у нас різниця є з попереднім роком. Так.

Але це не знімає тієї проблеми, яку ви підняли, що все рівно тисяча дітей все рівно знаходяться в тимчасовому влаштуванні, тобто у різних формах. Так?

Тому я, тобто щоб не займати час комітету, я підтримую те, що було зазначено Назаром Дмитровичем якраз в частині розширення форм. І якраз тут основна проблема, яка теж блокувала розвиток патронату, це те, що час простою, коли не було дитини в патронатній сім'ї, так, він не оплачувався. Тому якраз, тобто це Назар Дмитрович не зазначив, але це теж питання, яке вирішується і це теж те, що буде стимулювати і заохочувати патронатні сім'ї.

СУШКО П.М. Дякую, пане Василь.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Запитання можна?

СУШКО П.М. Ремарочку, поки там пан Назар...

Чому питання були до Петра Петровича, тому що він як Держдіти, ми маємо оцінити, як міністерство формує політику, так, а Держдіти зараз її будуть реалізовувати. І от як він зараз буде відповідати на запитання? От є така проблематика, от сформована таким чином політика, що діти у нього сьогодні в тимчасовій формі статусу. Так. От як він з цим буде? Це ж неправильно. І от почули ми першу думку керівника – виконавця, а потім почули тих, хто формує політику.

Є статистика, дані?

ПОТУРАЄВ М.Р. ...може Петро Петрович.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. 27 тисяч 554, які перебувають на цілодобовому проживанні.

СУШКО П.М. 27 тисяч. А з яких категорій складається ця цифра?

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ П.П. Я не готувався власне по інституційних закладах...

Тому я розумію, що ви зараз хочете або загальну цифру, або розбиту, тому я думаю... *(Не чути)* ...ви сформуєте.

СУШКО П.М. Ну якщо статусних дітей 5 тисяч 400. А ви озвучуєте цифру, в інституціях 27 тисяч дітей. Що це за діти? Чому вони не в інституціях? Це інтернати? Там діти-сироти? Так сиріт у нас 5 тисяч 400.

Шановні члени комітету, розумієте різницю? 5 тисяч 400 у нас статусних дітей-сиріт, які не в інституціях, а частина, тисяча тільки з них проживає в прийомних патронатних сім'ях, тобто вони не в інституціях. Вже мінус тисяча, так? Тобто 4 тисячі дітей, які могли би теоретично бути в цих інституціях. А на 23 тисячі завищена у нас статистика.

А знаєте, хто там серед цих дітей? Військові ліцеї, наприклад. От діти, які в військових ліцеях навчаються, вони зараз в цій статистиці є. І на що наша країна похожа? Страшна країна інтернатів? А Мінсоц героїчно буде боротися і ліквідовувати прогалини ці. Поки вони з 27 тисяч дійдуть до 10 тисяч, показники будуть божевільні, скажені показники будуть показувати, така динаміка вгору йде або донизу по кількості, а діти оці як були в прийомних сім'ях, патронатних, тисяча, так і будуть. І будуть чекати, поки нові виростуть. Така ситуація.

Чому там батьківські діти, можете пояснити, у вашій статистиці?

ПОТУРАЄВ М.Р. До речі, я хочу акцентувати, пане Назаре, що оце ж питання не вперше вже піднімається, нагадаю. І ясно, що хотілося б, щоб все ж таки ми мали картину більш чітку, не оцю загальну цифру. Я ж чудово пам'ятаю, як ми розбирали це. Бо Павло Миколайович про це не вперше вже просто каже. Є загальна цифра по дітях, які в закладах, а нам треба дивитися насправді на дітей, які, от те, що Павло Миколайович каже, це ж просто, ну я вибачаюся, я не настільки фахівець, але коли Павло Миколайович Сушко каже, що у нас тисяча дітей по лікарнях, то це ганьба, це державна і національна ганьба.

СУШКО П.М. А цих дітей, Микито Руслановичу, там немає, от якраз хто у лікарнях живе, то там немає, що вони в інституції, тому що лікарня це не інституція, а от школа або ліцей – це інституція для Мінсоцу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я чудово розумію. Хотілося б, колеги, тим більше, що ми про це вже говорили, хотілося б предметної розмови, щоб ми всі бачили скільки, яких дітей і де знаходиться.

СУШКО П.М. А хто готував цю статистику? 27 тисяч, звідки така цифра?

ЛУЦИК В.В. Пане Микито, пане Павле, ви зненацька намагаєтеся...

СУШКО П.М. Та це не зненацька. Це не зненацька. Я задавав це питання Прем'єр-міністру на засіданні на "годині запитань до Уряду". Це питання не зненацька. Я пишу про це публічно постійно. Чия це статистика, хто її готував? Просто можете назвати цифру? Ви ж ... *(не чути)*

ЛУЦИК В.В. Відповідно до форм, які затверджені...

СУШКО П.М. Ви оперуєте цими даними.

ЛУЦИК В.В. Це оперативна квартальна статистика, яку збирає Нацсоцслужба знизу, зі служб *(нерозбірливо)*.

СУШКО П.М. Нацсоцслужба може, пане Василю... Василю Васильовичу, хто готував цю цифру, 27 тисяч?

ЛУЦИК В.В. Ці дані, тобто якщо потрібно, у мене є розбивка. Тобто якраз по формі закладів, так, які сюди входять, що ви питали, тобто якщо ми візьмемо, 27 тисяч 554 дитини у нас влаштовані на цілодобове перебування. Так? Із них 21 тисяча 623 - це в заклади МОНу, про які ви говорите, ліцеї...

СУШКО П.М. О! Можна тут, колеги, ще раз: заклади МОНу.

ЛУЦИК В.В. Так.

СУШКО П.М. 21 тисяча...

ЛУЦИК В.В. Дивіться, якщо з них сироти, тому що у мене немає розбивки по монівських, у мене загалом 5 тисяч 469 сиріт (так?), тобто якщо вони в монівських закладах, ну так, потрібні батьки. Якщо це батьківські діти...

СУШКО П.М. Нові батьки. Нові батьки потрібні. Ні, не сиротам, бо 21 тисяча. У нас же сиріт немає 21 тисяча, правильно?

ЛУЦИК В.В. Ні-ні, я ж кажу, просто серед тих 21 тисячі може сидіти...

СУШКО П.М. Ми відняли вже, відняли сиріт. От 21 тисяча дітей в закладах МОНу навчаються. Їм нові батьки потрібні?

ЛУЦИК В.В. Ну, в принципі, це батьківські діти, які там знаходяться.

СУШКО П.М. О! А чому вони тоді в статистиці Мінсоцу взагалі знаходяться, що вони в інтернатах проживають? Чому вони там є? Мінсоц же має дітей влаштовувати в сімейні форми.

ЛУЦИК В.В. Тому що, дивіться, в цій цифрі є, по-перше, діти-сироти, а по-друге, є діти, які влаштовані на цілодобове перебування і за якими батьки тобто не піклуються. Тобто відповідно де є ризик того, що може бути по деяких з батьків...

СУШКО П.М. Військові ліцеї тут є.

ЛУЦИК В.В. Дивіться, військових немає, тому що це Міноборони. Міноборони нам не дає цю статистику.

СУШКО П.М. Які це в Міноборони? Яке це Міноборони. Василю Васильовичу, ну що ви таке кажете? Це звичайне МОН. Яке Міноборони? Військовий ліцей будь-якої форми, комунальні заклади.

ЛУЦИК В.В. Там подвійне підпорядкування, але давайте я зараз уточню.

СУШКО П.М. Ні, ніяке не повійне. Дивіться, ліцей Державної прикордонної служби, наприклад, в Хмельницькому, він конкретно під Державною прикордонною службою. Там подвійне. А от, наприклад, ліцей "Рятувальник" в Харкові, він просто комунальний заклад обласного підпорядкування. Так, ним опікуються, може, там рятувальники. А може, не опікуються. Але це комунальний заклад, це освіта. І там в "Рятувальнику" діти батьківські навчаються, які потім після цього ліцею підуть у вищий навчальний заклад МНС України.

ЛУЦИК В.В. Павле Миколайовичу, дивіться, я думаю, що тут треба питання до МОНу все-таки ставити, які заклади ми включаємо...

СУШКО П.М. Ні, не до МОНу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Василю Васильовичу, я хочу підтримати Павла Миколайовича, є ж й інші заклади. Павло Миколайович, який знається дуже добре в цій частині системи, а у нас же є ще заклади, де діти перебувають, у нас є, я може просто зараз неправильно навести назву...

ЛУЦИК В.В. Микито Руслановичу...

ПОТУРАЄВ М.Р. От при Академії Бойчука, там же ж є школа-інтернат. Далі, при Національному театрі опери і балету, є школа-інтернат для танцюристів.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. І школи входять.

_____. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Я просто кажу, що у нас їх багато. У нас є військові ліцеї, у нас є такі спеціалізовані школи. Вони інтернатного типу всі, там діти перебувають, вони там живуть, навчаються і так далі.

І я ще раз хочу наголосити, колеги, я абсолютно не звинувачую і Павло Миколайович не звинувачує. Ми ж просто кажемо, що для того, щоб розуміти, де проблема, треба бачити цю проблему в розрізі цифр. І я підтримую Павла Миколайовича, коли він каже, що не треба плутати навчальні заклади просто з перебуванням постійним там дітей, так, значить, і навчанням з тими закладами, де знаходяться діти з особливими потребами або інші заклади. Це просто різні речі.

І коли ми зводимо це все в одну таку велику купу, ми ж не бачимо проблеми, в сенсі вони там якось...

СУШКО П.М. Колеги, дивіться...

ПОТУРАЄВ М.Р. ...в цій великій цифрі. Вибач, Павле Миколайовичу, будь ласка, я вже закінчив.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, якраз от у мене є батько дитини, вона вже доросла, але вона навчалася в балетній школі. Пан Захар, він з Харкова, дитина навчалася в Києві. От по логіці Мінсоцу, от я просто зненацька от просто набрав, ми познайомилися нещодавно з ним, минулого року. Але Мінсоц вважає, що його дитина позбавлена була батьківського піклування.

Пане Захар, а от чому ваша дитина навчалася в балетній школі? До речі, вона у Віденському зараз балеті працює.

_____. Так, вона зараз у Віденському балеті працює. Але вона все життя пропрацювала і провчилася і в балеті була. І ми вирішили її віддати на навчання в Київ в балетне училище-інтернат. І там вона навчалась.

СУШКО П.М. Це ваш був вибір, правильно?

А тепер скажіть, Мінсоц, будь ласка, чому ви вважаєте, що цій дитині потрібні були нові батьки, що вона була позбавлена батьківського піклування?

І чому такі діти, як от донька Захара, чому вони зараз у статистиці в інституційних закладах, які потребують влаштування в сімейні форми, що ними не піклуються батьки?

От, пане Назаре, прокоментуйте це: чому вони там є?

ТАНАСИШИН Н.Д. Дякую, пане Павле за запитання.

Проблематика тут у чому? В тому, що ми комунікуємо, що це діти в закладах, але ми не комунікуємо, і попробуйте знайти в новітній нашій комунікації чи десь в стратегії питання щодо всіх дітей із закладів. Ми говоримо про тих 5 тисяч, які позбавлені батьківського піклування або діти-сироти.

СУШКО П.М. Ні. Я вас переб'ю, пане Назаре, вибачте.

27 тисяч, ця цифра звучить на всіх європейських майданчиках, коли ви кажете, що Україна – країна інтернатів. 27 тисяч на всіх європейських заходах. Міжнародні партнери також цю цифру, ваші цифри ці підтверджують. Розумієте? Ви обманюєте суспільство українське, ви обманюєте європейське суспільство, 27 тисяч таких от дітей, пане Назаре, там, у вашій статистиці є. Чому ви батьківських дітей туди..?

От давайте, ви підтверджуєте зараз, що це неправильно, що там діти, такі як донька Захара, не мають там бути.

ТАНАСИШИН Н.Д. Де? В статистиці?

СУШКО П.М. Так, у вашій статистиці. У 27 тисячах, які би ви...

ТАНАСИШИН Н.Д. ... *(нерозбірливо)* статистику. А ви підтверджуєте, що пані донька...

СУШКО П.М. ... *(нерозбірливо)* не питання на питання зараз. Дивіться, ви зараз у нас на комітеті, а не я у вас на засіданні уряду.

ТАНАСИШИН Н.Д. Ви ж загострюєте безпредметно дискусію. Відображено в закладах, от власне дитина ... (*нерозбірливо*) комунікативно – це вже інше питання. Дитина насправді проживала в закладі. Питання чому до більш ніж 2,5 тисяч таких дітей, які проживають у закладах, ніколи батьки не навідуються – також питання. Тому що це...

СУШКО П.М. Так 2,5 тисячі і 27 тисяч – це різні речі.

ТАНАСИШИН Н.Д. Але проживають всі 27. От ми зараз робимо оцінку, чому, які батьки...

СУШКО П.М. То скажіть Захару, щоб він забрав дитину з Києва у Харків. Ну, це зараз йому ні, а такі ж самі батьки є, нехай забирає у Харків...

ТАНАСИШИН Н.Д. Пане Павле, не маніпулюйте. Ми не говоримо забирати...

СУШКО П.М. Що значить "не маніпулюйте"?

ТАНАСИШИН Н.Д. Тому що ми не...

СУШКО П.М. 27 тисяч дітей у вас в статистиці, що вони в інституційних закладах. Подається ця інформація, що це потребує деінституалізації, ваша реформа, яку ви проводите. Ці цифри є, 27 тисяч. От дайте нам відповідь: як вони будуть забирати цих дітей (*нерозбірливо*)? Чи їм потрібні нові батьки?

ТАНАСИШИН Н.Д. Заклад, в якому проживає дитина пана Захара, він не потрапляє в цей перелік закладів.

СУШКО П.М. Ну як не потрапляє?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Скажіть мені будь ласка, дозвольте одне уточнююче питання, колеги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ірино Мирославівно, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Скажіть мені, будь ласка, яка кількість із цих 27-и є закладами освіти? Тому що якщо ми говоримо про балетну школу або якщо ми говоримо про Академію Бойчука, або ще, це заклади освіти і відповідно до статуту там діти мають навчатися і проживати.

Тепер щодо форми. Ці заклади є різних форм в залежності від власника. Вони є комунальними, тобто якщо засновані на обласному рівні і власниками є обласна рада. Ті, котрих засновником є держава, тобто МОН, це інший тип закладів, це питання на зрізі двох, ну скажімо, сфер – освітньої і соціальної. Тому от мене цікавить з тих 27 тисяч скільки є закладів освіти і власне чи є вони в цій статистиці?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну, це загальна кількість дітей. Пане Назаре, дивіться...

СУШКО П.М. Так нехай відповідь. От якраз Ірина Мирославівна задала нормальне питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні-ні, так я ж хочу просто ще уточнити. Я хочу, пане Назаре, звернути вашу увагу на те, що Павло Миколайович – він доповідач в ПАРЄ по цьому питанню. То він коли каже, що йому ставлять питання там, в ПАРЄ, він же точно знає, він же нічого не придумує, я просто знаю сам, як це

працює. Я в іншій організації, але я знаю, як це працює. Павло Миколайович – доповідач, йому ставлять там питання і він насправді каже, що, друзі, я отримую питання і я знаю як фахівець, що насправді це питання, воно або не існує, або з ним треба в інший спосіб розбиратися. От про що йдеться, пане Назаре. Будь ласка, на це зверніть увагу. І я просив би не звинувачувати Павла Миколайовича у маніпуляціях, тому що я чудово розумію про що він каже. Тим більше, що...

СУШКО П.М. Та не треба просити. Я сам себе не дам ображати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я як голова комітету просив би цього не робити. Тому що я розумію, про що каже Сушко. І тим більше, що ми не вперше про це говоримо. І, будь ласка, просив би відповісти Ірині Мирославівні Констанкевич.

Дякую.

СУШКО П.М. Я просто уточню тоді момент один, раз ви вже сказали. Дивіться, у закладах МОН діти навчаються, у закладах Мінсоцу, в інших закладах вони виховуються. Оця різниця. Це уточнення до Ірини Мирославівни, якраз запитання. От скажіть нам.

ТАНАСИШИН Н.Д. Дякую, пане Микито. Дякую, пане Павле, за увагу до цього питання постійно. Я насправді не мав на меті ніяким чином зачепити ваші професійні якості чи гідність. Проте я розумію просто, до чого ви реферите. Раніше, можливо, ми комунікували власне як держава, що дітей в інституціях загалом понад сто тисяч, так? Зараз ми вже відфільтрували цю комунікацію. І зараз ми не говоримо про те, що усі 27 тисяч дітей потрібно усиновити чи помістити у сімейні форми, влаштувати у сімені форми, вибачте. Ми кажемо, що 27 тисяч дітей перебуває на цілодобовому

проживанні у закладах. Так, це заклади МОН, це заклади МОЗ, це заклади Мінсоцу...

СУШКО П.М. Ви заявляєте це як проблему. Вибачте. Це не проблема.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, давайте дослухаємо.

ТАНАСИШИН Н.Д. І з них, з 27 тисяч, насправді відповідь на питання, у монівських закладах перебуває 21 тисяча 623. Але я, на жаль, не маю розбивки по категоріях, по формах власності тощо, тому не готовий відповісти. Проте цифра 27 – це загальна кількість дітей, які проживають у закладах. Можливо тут треба відкоригувати знову ж таки комунікацію, так. Які проживають у закладах різних форм, підвідомчості тощо. Але ми акцентуємо увагу на тому, що лише 5 тисяч 469 з них це дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Причому з цих 27 тисяч 504 дітей 4 тисячі 976 це діти з інвалідністю – це найскладніші діти, з якими потрібно працювати чи це батьківські діти чи це не батьківські діти. От там...

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, там є і ті діти із 27 тисяч, які їздять додому, вони навіть не ночують там, а які їздять додому. І уявіть собі просто, що рівень маніпуляції, так, просто мене не треба захищати. І пан Назар має знати, куди він прийшов, так, і де він знаходиться зараз, і що його заслуховують тут на комітеті. І це наше право. А ваш обов'язок звітувати.

Хочете, потім публічно з вами можу дебати зробити, публічні, нехай всі люди бачать, хто і як маніпулює. Я кажу вам, ви заявляєте, коли ви кажете про цю цифру і заявляєте це як проблема. А це не є проблема. Ви заявляєте це як проблема, на весь світ ганьбите нашу країну, що у нас країна інтернатів, і просите допомоги в партнерів, щоб вони нам допомогли 27 тисяч деінституціалізувати. А це батьківські діти, таких як у Захара, які

проживають в балетній школі-інтернаті, в військових ліцеях, музичних ліцеях так само. Розумієте? Оце не проблема, її же не треба заявляти як проблему! А ви заявляєте як проблему.

Взагалі не має от вас цікавити, скільки дітей проживає в закладах МОНу. Ви маєте бачити тільки тих дітей там, які сироти або позбавлені батьківського піклування або дійсно потребують, у яких батьків позбавляють батьківських прав, якими дійсно не піклуються, такі є. Яких вижили ваші служби і влаштовують в такі заклади, тому що немає альтернативи більше, куди влаштувати. А школа-інтернат це єдина можливість, куди дитину, щоб не на вулиці вона була або не в лікарні.

Ось чим ви маєте, якими цифрами маєте оперувати. Тому от конкретні запитання: чому там діти батьківські перебувають? Там не всі ті, хто має, у кого позбавлення батьківських прав мають. Ось і все.

Тому, колеги, це реально велика проблема. Це, по-перше, ганьбить Україну на всіх міжнародних майданчиках. Я ж чую, про що кажуть, я ж їжджу. І нам постійно втюхують цю інформацію, що ми країна інтернатів. А у нас інтернатів не так і багато. А от школи-інтернати, вони є у всьому світі, школи, отакі, як балетна школа, військовий ліцей, і це не є проблема для світу. Великобританія, взагалі, у них одні пансіони там і у них це престижно – навчатися у пансіонах. Реклама йде постійно, наших українських дітей запрошують туди. Але тільки спроможні (розумієте?) можуть туди віддати на навчання, а не спроможні, можна над ними знущатися.

Ірино Мирославівно, погоджуєтесь, що це не є проблема, а вони зробили з цього проблему?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Навпаки, я хотіла би наголосити, що тут треба категорично розвести ці різні категорії і сфокусуватися там, де є проблеми. І говорити про ті проблеми соціального характеру. А про освітні, це питання, якими мало би опікуватися Міністерство освіти і науки, тому що вони саме

відповідальні за тих, хто перебуває на навчанні, і за їхні освітні програми. Тому тут я цілком солідарна.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я теж. Бо якщо повертатися до, скажімо, військового навчання, то кадетські школи існують по всіх країнах абсолютно і вони всі інтернатного типу.

СУШКО П.М. І спортивні.

ПОТУРАЄВ М.Р. І спортивні. І нікому у голову не приходять у Сполучених Штатах записувати дітей, які там живуть і їздять до батьків у кращому випадку раз на місяць, а то буває, що тільки на великі свята, нікому не приходять в голову записувати їх як сиріт, а ці школи записувати як сиротинці.

Пане Назаре, дивіться, ще раз повторю, ми вже не вперше кажемо про те, що ми наполегливо і дуже ввічливо просимо розвести статистику, розвести статистику. От у вас там, ви сказали, якщо я правильно почув, що є 2 тисячі дітей з тих, які у спеціалізованих школах-інтернатах навчаються, що у вас є підозри, що батьки якимось там про них недостатньо піклуються, не відвідують або дітей не забирають додому і так далі. І ми розуміємо, що це якраз зона відповідальності міністерства. Це дуже добре, що ви знаєте приблизно, скільки там таких дітей, і ви вже розумієте, що це зона ризику, що треба працювати і з батьками, з родинами, з цими дітьми і так далі. Але знову-таки, як зазначає Павло Миколайович, 2 тисячі проблемних дітей. Ну покажіть нам, скажіть: от у нас є дані по 2 тисячах. Але 2 тисячі – це не 27, про які каже Павло Миколайович.

То я знову-таки дуже сподіваюсь, що все ж таки ви зможете розвести всі ці дані і виокремити саме тих дітей, якими власне міністерство і має займатися, і я розумію, що ви займаєтесь, і це дуже добре. Ну хотілося би

розуміти все ж таки, як оці діти, які там в групах ризику, в інших групах, скільки їх, де вони і що ви з ними робите, плануєте робити, можливо, вам якась допомога потрібна, зокрема з нашого боку, щоб більш ефективно ці проблеми вирішувати. Ось власне, про що ми говоримо, більше насправді ні про що.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу!

ПОТУРАЄВ М.Р. А Павло Миколайович ще зауважує і акцентує постійно на тому, що коли статистика отак просто подає загальну цифру, то вона викривляє сприйняття і всередині країни і назовні, викривляє сприйняття тієї ситуації, яка у нас є, і це недобре, пане Назаре.

Павле Миколайовичу, ти хотів щось уточнити. А, пан Назар вже, я бачу, готовий прокоментувати. Але давай спочатку ти, потім пан Назар.

СУШКО П.М. Я хотів би якраз акцентувати увагу, що ту статистику сирітську хочуть знищити чи там виправити. Але ж ми знаємо: коли щось виправляється, щось там втрачається і так далі. Отут брехня, це брехня, я просто так і назву це брехнею - про 27 тисяч, це брехня. І зрозуміло, для чого це робиться. Правильно? Це "Потьомкінські деревні", знаєте? Вони називають цю цифру, потім закривають пару таких закладів, зі спецшколами так було, потім раз – і статистика у них покращується, всі працюють. А діти-сироти як проживали, до них як не було справи, так руки і не доходили.

Але що важливо, зараз реформа стартує деінституціалізації 2.0 і оця цифра якраз закладена в презентацію цієї реформи. Вона вже була презентована. І ми от з пані Тетяною Скрипкою ходили на цю презентацію і там ця цифра є – 27 тисяч дітей заявлених. І там ми розуміємо, що там дитячі, вірніше не дитячі, а такі ж самі батьківські діти у цій статистиці.

От кого буде деінституціалізовувати? От пані Ірина Тулякова у нас є керівник запрошений, вона презентувала цю реформу нову. Так? І от якраз там 27 тисяч. Поки ми почуємо відповідь від цього центру, хотів би наголосити і запросити шановних членів комітету ще раз звернутися тоді по цьому ще питанню – це третє вже голосування буде – до Прем'єр-міністра, щоб не допустив цієї помилки в стратегії деінституціалізації з батьківськими дітьми. Щоб дали нам чіткі дані, які діти в цій цифри є, відокремити дітей, які там навчаються. Так? І тільки займатися тими, хто виховується там. Виховуються. Що таке виховання? Коли директор закладу є опікуном фактично, коли немає батьків, коли дійсно немає...

Тоді, якщо дитина там. Дивіться, як це має бути? От наприклад, з цих 27 тисяч кажуть, там хлопчик Петро, наприклад, так, от він один є. От вони кажуть, ним ніхто не займається цим хлопчиком, тому він там. То автоматично тоді має бути запитання до Мінсоцу наступне: а що ви зробили, яка робота була проведена по відновленню батьківського потенціалу? Або може подали на позбавлення батьківських прав? А так казати про ці цифри – це просто так, імітація роботи.

Тому я прошу звернутися від комітету до Прем'єр-міністра стосовно статистики.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. Ірино Мирославівно, підтримуєте?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна запитання?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Так, у мене тільки репліка. Я цілком підтримую колегу Павла Сушка і за те, що нам потрібно робити таке звернення. Але я би просила, щоб ми термінологію узгодили із Законом про освіту, тому що і в

цих закладах є освітній процес і він відбувається згідно програм. І не позбавляти закладів спеціалізованих освітнього процесу, тому що дуже важливо, щоб отримували базову освіту. Це знову ж таки знаю з практичного досвіду. Важливо, щоб були і предмети української, математики та інше.

Тому давайте, от ми тут питання освіти, виховання, догляду, оці термінологічні всі аспекти врахуємо у нашому зверненні, щоб було чітко і правильно все прописано.

Дякую.

СУШКО П.М. Просто, може, ми б тоді не углублялися стосовно батьківський дітей – які там батьківські діти, як позбавлені батьківського піклування фактично, а які отакі як пана Захара, наприклад, діти. Щоб ви нам потім розвели статистику нам і припинили апелювати до цих цифр.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я думаю, що немає необхідності голосувати. Давайте таке звернення підготуємо. Ірина Мирославівна готова долучитися, щоб це було коректно термінологічно.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна запитання?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Юрію Олексійовичу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Шановні колеги, дивіться, оця майже годинна крайня дискусія показала чи яскраво демонструє оце от провалля між красивими звітами і суворою реальністю.

У мене в цьому контексті запитання до колег із Нацслужби і Держдіти. Куди сьогодні, от 30 травня, області направляють анкети на централізований облік з усиновлення? В Держдіти чи в Нацсоцслужбу? Запитання до обох швидко і коротке.

ПОТУРАЄВ М.Р. Конкретне запитання. Будь ласка, колеги, хто відповідь?

_____. Я напевне відповім. Оскільки станом на сьогодні не внесені зміни у 905-у Постанову, тому відповідно всі анкети надходять до нас.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Тому я вертаюся до свого запитання, яке я ставив Оксані Іванівні. Чи є проблеми з реалізацією Постанови № 136, відповідно до якої були призупинені і визначені повноваження Держдіти, які мали вступити в силу 1 травня цього року. Сьогодні, нагадаю, 30 травня. Оксана Іванівна, керівник Держдіти сказали, що проблем немає, все працює як годинник, одна проблема є – неукомплектованість штатами, там на 40 відсотків укомплектованість на сьогоднішній день. Дивіться, саме просте питання, яке я поставив, воно показує, що не працює станом на 30 травня постанова, за якою 1 травня мали би ці всі позиції вже працювати. Саме для цього у лютому ви зупиняли 35 пунктів, щоб підготуватися до 1 травня, як це звучало на комітеті на початку року, я нагадаю колегам, щоб 1 травня все вже працювало. Мене дивує, коли говориться, що все працює і проблем немає, а укомплектованість 40 відсотків. Це неможливо просто навіть, щоб це запрацювало.

Тому для чого вводити в оману комітет і говорити, що все працює, все добре, тільки штатів не вистачає? Чому до сьогоднішнього дня не внесені ці зміни до 905 Постанови? У вас було три місяці, вибачте. Ви самі їх взяли, не ми вам дали три місяці до 1 травня, ви самі для себе сформували ці терміни і нам прозвітувалися і дали гарантію, що все буде працювати з 1 травня. Сьогодні 30 травня, жоден із пунктів, я так розумію вже для себе, не працює.

Або якщо щось працює, надайте нам, будь ласка, детальну інформацію по кожній позиції, бо за кожною позицією є доля дитини, конкретної дитини.

А я нагадаю просто колегам, що у свій час за подібні маніпуляції, визначене одне постановою, бо Постановою 136 написано, що 1 травня має цей документ йти у Держдіти, а він іде до цих пір у Нацсоцслужбу, це кримінальна відповідальність, порушувалися кримінальні справи за це. Ви цього навіть не усвідомлюєте, цієї небезпеки.

Тому, шановні колеги, чесно кажучи, не те, що була важка дискусія, важко було її слухати, і от я в першу чергу звертаюся до колег з органів влади, державної влади, міністерства і всіх цих органів, якщо вам бог подарує хоча би 5 років, принаймні 5 років попрацювати у цій сфері, детально торкнутися кожної проблематики, кожної проблеми, про яку ви дуже легко відповідали, плутаючись у словах, і ви повернетесь до сьогоднішніх своїх відповідей, от повірте мені, ваша реакція на ваші відповіді, думаю, буде така сама, як моя сьогодні на те, що я чув з вашого боку.

Тому, пане голово, я би пропонував все-таки звернутися до Кабінету Міністрів щодо виконання Постанови 136, по кожному пункту надати нам детальну інформацію, звіт, бо на сьогоднішнє засідання комітету ми такої інформації від міністерства не отримали, тому нам дуже важко аналізувати здатність сьогодні міністерства, Держдіти, Нацсоцслужби, місцевих органів влади, ваших структурних підрозділів у частині реалізації державної політики по захисту прав дитини. Звіт красивий, реальність, на жаль, сурова. Як казав один президент, пане міністре, ганьба вашій політиці.

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу, заради правди, коли ще була присутня Оксана Іванівна, вона сказала, що проблемні питання там є. І ми ж домовилися спочатку все ж таки в робочому порядку проговорити проблемні питання по поверненню в дію тих пунктів, про які ви кажете.

ПАВЛЕНКО Ю.О. По статистиці, там...

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію Олексійовичу, так ми домовлялися з пані Жолнович.

Давайте запитаємо спочатку у міністерства, отримаємо від них відповідь по цих всіх пунктах. Ми ж так домовлялися.

СУШКО П.М. Ні-ні, Микито Руслановичу. Ми вже запитували, вони нам не надали. Тепер ми маємо звернутися до їх керівника – Прем'єр-міністра.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, чекай. Може, я помиляюся, ну, знову ж таки, ми тут всі були разом. Ми ж запитали тоді, чи є проблеми по цим пунктах. Пані Оксана сказала, що певні проблеми є. Ми сказали: давайте ми у вас запитаємо, ви нам чітко інформацію...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Немає проблем, можемо і у міністерства запитати. Давайте запитаємо міністерство, рішенням комітету запитаємо міністерство.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я пропоную першим кроком направити до міністерства, нехай вони нам скажуть по цих пунктах, і тоді ми подивимося разом з вами. Якщо ми побачимо, що у нас є сумніви чи наші дані свідчать про те, що є проблеми наявні, тоді звернемось до Кабміну. Давайте от в два кроки все ж таки це зробимо.

СУШКО П.М. По пропозиції Юрія Олексійовича погоджуюся, але хочу все ж таки стосовно деінституціалізації, щоб крапку все ж таки вже поставити, бо Координаційний центр не дав нам відповідь. От дивіться,

почули: 5 тисяч дітей-сиріт, а у деінституціалізації, в реформі 2.0 27 тисяч. Кого вони будуть деінституціалізовувати? Є ж керівництво тут Координаційного центру, яке відповідає за деінституціалізацію. Вони ж з цим зараз будуть працювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні. Тут я вважаю, що ми маємо, Павле Миколайовичу, тут я вважаю, що ми маємо це не відкладати. Тут треба звернутися якраз до Кабміну з акцентом на те, що це точно помилковий шлях...

СУШКО П.М. Наша стурбованість...

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно і так далі, так, наша стурбованість. Звертаємо на це увагу. І відповідно, значить, хотіли би бачити плани по деінституціалізації, які би ґрунтувалися на реальних цифрах, а не на узагальнюючих.

Я бачу, Павло Миколайович...

СУШКО П.М. Можна в кінці комітету все ж таки тоді проголосувати за звернення до Кабміну? Або зібрати депутатів, які там відключилися.

І от бачу координатор центру руку підняв, дадуть хай відповідь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Є Микола Литвиненко, так, підняв руку. Ще Державна служба у справах дітей теж хотіли щось сказати.

Будь ласка, пан Микола.

ЛИТВИНЕНКО М. Вітаю! Дякую дуже, пане голово. Дякую, Павле Миколайовичу. Я в першу чергу хочу подякувати вам, Павле Миколайовичу, за ваші коментарі, які ви озвучили під час презентації проєкту стратегії

минулого місяця. І мушу сказати, що ми погодилися з певними вашими аргументами, врахували їх по... *(Не чути)*

СУШКО П.М. Мікрофон відключився у вас.

ПОТУРАЄВ М.Р. Відключився, так, пане Миколо, відключився мікрофон.

ЛИТВИНЕНКО М. Я перепрошую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Знову відключився. А от тепер наче гаразд.

ЛИТВИНЕНКО М. Дякую вам.

Кажу, що з вашими аргументами стосовно того, що кількість дітей, які отримують інституційний догляд і виховання, яка передбачена проєктом стратегії, необхідно переглянути, ми погодилися. У проєкті стратегії, який пішов на Мінсоцполітики для опрацювання і в подальшому до Кабінету Міністрів України для розгляду і затвердження, ця цифра змінена. Там уже не 27 тисяч. І визначення поняття закладу інституційного догляду і виховання також було змінено, у нього вже не включаються заклади спеціалізованої освіти, тобто ті балетні школи і військові ліцеї, про які ми сьогодні говорили.

Ми готові зустрітися в окремому порядку і обговорити там, щоб це було визначення прийнятне для всіх сторін. Тому дякую дуже.

СУШКО П.М. Дякую, що врахували це. Бачите... актуально.

А скажіть тоді, яка цифра зараз там у вас, пальцем в небо чи як?

ЛИТВИНЕНКО М. Ні, Павле Миколайовичу. Ми опиралися на дані Нацсоцслужби відповідно до 843 постанови, які вони збирають і які їм подають структурні підрозділи обласних державних адміністрацій. І відповідно відфільтрували з цих даних заклади спеціалізованої освіти.

СУШКО П.М. А спеціальної освіти відрахували?

ЛИТВИНЕНКО М. Заклади спеціальної освіти не відрахували. Але, Павле Миколайовичу, у стратегії не йдеться про те, що цих дітей обов'язково будуть виводити чи то влаштовувати...

СУШКО П.М. Ні. Колеги...

ЛИТВИНЕНКО М. Вибачте. Павле Миколайовичу, буквально хвилину, я закінчу. Мова йде про те, щоб визначити причини перебування кожної цієї дитини у закладі, оцінити її потреби, оцінити спроможність батьків і надалі визначати, чи може ця дитина відповідно отримувати послуги, які відповідають її потребам у своїй громаді, чи то вона буде потребувати певний час перебувати у цьому закладі.

СУШКО П.М. Все. Пане Миколо, вибачте. Завчений текст читаєте, якась секта, чесно. Я заїхав вчора у департамент освіти Харківської області, та сама річ, тільки на зубок, вона відлітає від зубів.

А чим відрізняється дитина, яка у балетній школі навчається у Києві, від дитини, яка незряча, навчається на пансіоні? У чому різниця, пане Миколо?

ЛИТВИНЕНКО М. Павле Миколайовичу, давайте проведемо окрему зустріч і разом...

СУШКО П.М. Не треба окремі зустрічі. Я просто кажу, що немає різниці, вона така ж сама дитина, потребує освіти. Тільки знаєте у чому різниця основна між цими двома дітьми? Що Конституцією гарантовано право отримати загальну середню освіту дитині незрячій, а спеціалізована освіта це як благо, як вибір батьків, як додаткова опція. То чому з додатковою опцією дитина може на пансіоні бути, а така ж сама дитина, такого ж самого віку, але через те, що в неї немає зору, вона не може бути на пансіоні? Чому ви маєте вирішувати за дітей спроможність, за батьків спроможність? Це риторичне питання, не до вас.

Але я прошу вас сьогодні тоді, колеги, додати у цей розріз по Прем'єр-міністру витяг з резолюції ПАРЄ, там якраз про це все сказано і дітей захистили від такого усвідомлення. Не я один там захищав дітей, а 46 країн-членів Ради Європи, депутати, делегати від цих країн. Це європейські рекомендації. Ви визнаєте ПАРЄ як інституцію, пане Миколо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Пан Микола не може визнавати чи не визнавати, ми визнаємо як держава, Павле Миколайовичу.

СУШКО П.М. Ну так як він може сперечатися з резолюцією?

ПОТУРАЄВ М.Р. Я просто хочу акцентувати, колеги, просто хочу акцентувати для всіх, що це ж не резолюція, рекомендації ПАРЄ – це серйозна штука, це те, що Україна зобов'язана виконати. Ось про що йдеться.

Тобто Павло Миколайович не дарма це все читав, не дарма скидав зараз для ознайомлення всім членам комітету. Це must have. Це ми просто будемо зобов'язані зробити найближчим часом, до цього треба просто відповідно готуватися.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, знаєте, що вони зараз роблять, про що він щойно казав? Спроможність оцінити. Вони хочуть підмінити спеціальну освіту інклюзивно-ресурсними центрами. Але різниця в тому, що діти в інклюзивно-ресурсних центрах це як корекційні заняття, це як додаткове щось до основного, це не є заклад освіти. розумієте різницю? Інклюзивно-ресурсний центр – це просто як додаткова опція, а заклад освіти це школа або дошкільний підрозділ цієї школи. У цьому різниця. І вони зараз намагаються, там конкретно для вас не написано: проживає чи не проживає, але написано в резолюції, що уряд має забезпечити фінансування, має забезпечити право вибору батьків. Не щоб ви вибирали, де їй навчатися, а батьки цих дітей вибирали. Тому я зразу кажу – якщо ви туди направили у спеціальні школи, це вже помилка велика, і це ніколи не буде сприйнято. І якщо будемо спілкуватися, будемо з вами публічно спілкуватися.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це не просто ж ніколи не буде сприйнято, колеги, тут же треба розуміти, колеги з виконавчої влади, дивіться, це треба розуміти.

Дивіться, це питання нашої євроінтеграції в подальшому. Виконання рекомендацій – це питання євроінтеграції. Ми підемо...

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, вибачте, знаєте, чому вони спеціалізовані школи викреслили, а спеціальні залишили? Проста відповідь. Всі ці діти - фінансово, не завжди фінансово спроможні батьки. Коли всі гроші пішли на лікування у цих батьків, коли стан цих батьків, ну, ви знаєте, через що вони проходять, можете тільки здогадуватися, і вони не можуть себе захистити. А от якраз з балетних шкіл батьки, вони піднімуть такий хай, у військових ліцях піднімуть такий хай, і буде мало місця, бо...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, ну ясно.

СУШКО П.М. ...піднімуть такий хай і буде мало місця. Бо це абсурд просто. То чому знущання над дітьми, над батьками дітей, в спеціальних школах які навчаються? Отут корінь зла. Тут корінь зла. Хто це робить? Ми навіть не будемо вже розбиратися. Є рекомендації ПАРЄ, їх треба буде виконувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну точно. Більше того, це буде і завдання нашого комітету слідкувати також за виконанням рекомендацій.

СУШКО П.М. Микито Руслановичу, а знаєте, чому ми не прописали...

ПОТУРАЄВ М.Р. Парламент відповідальний, я просто хочу наголосити, щоб всі розуміли, парламент відповідальний за євроінтеграцію в своїй частині. Тобто це не те, що ми тут якісь маємо особисті бажання цим займатися. Це наш обов'язок просто це робити. Будемо це робити.

СУШКО П.М. Вибачте. А знаєте, чому ми не прописали, що там проживати можуть в пансіонах? Бо це абсурд просто, бо вони ніколи так питання не ставили в Європі. Вони просто не розуміють цього, що таке дозволити проживати. У них є необхідність проживати – вони там проживають, вони навчаються, є пансіон. Просто в будь-яку країну заїхати, в кожній країні є пансіон. Вони не розуміють, що таке проживати, а вони розуміють - забезпечити навчання якісне. Якщо воно в спеціальній школі якісне буде і батьки вирішують це, що вони будуть в спеціальній школі, значить, вони мають мати право, а держава має фінансувати це. І все. А якщо ви не побудували всі 56 шкіл, а це абсурд - кожній громаді будувати школи спеціальні, то дитина буде навчатися в спеціальній школі на пансіоні. І це право батьків. В цьому світі так працює.

Тому якщо ви будете апелювати, що там це не написано, то свідомі люди такого не пишуть.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Ірина Тулякова піднімала руку. Бачу, пані Ірино, що ви вже давно чекаєте. Будь ласка.

ТУЛЯКОВА І. Доброго дня, колеги. Дякую за можливість прокоментувати. Вибачте, будь ласка, у нас просто паралельний захід відбувається, не могла одразу доєднатися. Дякую, Миколо, що прокоментував.

Шановні депутати, ми зважаємо на всі євроінтеграційні процеси, які відбуваються, в тому числі уряд теж зацікавлений у виконанні відповідних рекомендацій і ніхто не суперечить щодо ПАРЄ, зрозумілі рекомендації, ми їх зараз почитаємо, ознайомимося. Дякуємо, що нам їх надіслали в тому числі, це дуже цінно.

Що стосується спеціальної освіти, я, чесно кажучи, не дуже розумію, чому у нас навколо цього відбуваються якісь непорозуміння. А сьогодні навіть на початку озвучено було міністеркою щодо того, що у нас діти не охоплені в принципі навчанням, освітою, таких дітей дуже багато, їх тисячі, які мають комплексні порушення, які мають величезні потреби у наданні цієї освіти і ми маємо працювати над цим. І для цього потрібна спеціальна освіта, потрібні спеціальні школи, які не завжди зараз цю функцію можуть виконати. І це треба розвивати, треба вкладати ресурси. Хто суперечить цьому? Немає ніяких суперечень у цьому контексті.

СУШКО П.М. Дякую, пані Ірино.

ТУЛЯКОВА І. Що стосується оцінки потреб дітей і цифр, даних. Про це теж говорили. Нам насправді дуже важливо провести оцінку потреб дітей,

зрозуміти, яка ситуація в кожній родині, тому що у будь-якому випадку родини вразливі і потребують нашого супроводу, нашої допомоги і ми маємо це актуалізувати і зрозуміти по кожному кейсу, не 27, 22, 20 тисяч чи там 5 тисяч, а по кожній дитині, що безпосередньо зараз відбувається у неї, де вона знаходиться, як вона навчається, якими послугами вона оточена і так далі. І цей процес, він має відбутися. І там, де найлегше у якійсь мірі зараз з оцінкою, це про дітей, які навчаються у спеціальних закладах, ми їх відразу, грубо кажучи, вивели з цієї когорти, з цієї оцінки, тому що навіть ресурсу насправді напевне немає, такої кількості зараз, щоб по всіх дітях цю оцінку зробити. Але ми зробимо і проведемо. І немає ніякої підміни понять, немає там ніякого бажання завищувати чи включати когось і так далі. Мені здається, що ми, навпаки, почули рекомендації Павла Миколайовича і рухаємося в принципі адекватно до тих бачень, які ми обговорювали.

СУШКО П.М. Пані Ірино, я вам дякую.

ТУЛЯКОВА І. Готова ознайомитися додатково ще з резолюцією, як я вже казала. І дуже хочу, щоб ми в принципі не ставили у протигагу спеціальну освіту, інклюзивну освіту. В принципі, це питання, мені здається, не може стояти в демократичній країні, яка має забезпечити право на освіту в принципі для кожної дитини.

Дякую дуже.

СУШКО П.М. Дякую.

Залишилося тільки прибрати зі статистики 27 тисяч, крім спеціалізованих шкіл, ще спеціальні школи, от тоді...

ТУЛЯКОВА І. Добре. Я вас почула. Я сказала, що ми пропрацюємо і проведемо ... *(нерозбірливо)* і повернемося.

СУШКО П.М. Отак я готовий працювати, коли люди чують реально аргументи.

ТУЛЯКОВА І. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, з твого дозволу, ми ж вичерпали вже час, який відводили. Якщо у тебе є ще коментар.

Колеги, ми проговорили ті звернення, які ми будемо готувати. Відповідно профільний підкомітет підготує. В робочому порядку вже в чат все повикладають колеги, і за принципом мовчазної згоди або підтвердженням в чаті комітету тоді будемо їх відправляти.

Колеги, я дуже...

Будь ласка, Ірино Мирославівно.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я в "Різному" буду просити, щоб мені дали слово, пане голово. Будь ласка, не закривайте комітет.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте тоді зараз.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. На адресу комітету, товариство, надійшов лист від ректора і колективу Академії Бойчука. Ми пам'ятаємо, що 24 березня ракетою було зруйновано корпуси цієї академії, і там є велика кількість проблем. Частково вони вирішуються, але обсяг проблем колосальний. І безперечно, що колектив академії звернувся і до уряду, а тепер звертається до комітету з тим, щоб ми подивилися і допомогли, де ми можемо, де ми компетентні. І просять нас про те, щоб з 4-го по 7-е, в оцей період, коли ми плануємо працювати в Києві, запланували виїзне засідання до академії, щоб переконатися, подивитися на масштаби проблеми.

Буду вас просити, щоб підтримали академію, вона є вкрай важливою для нас. Тому що це не лише питання культури, це питання нашої ідентичності, це питання нашої освіти. Там цілий комплекс питань, які потрібно звичайно врахувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я підтримую, дивіться, у нас є 2 дні, коли ми звільняємось раніше, там 3-я - точно ми вже більш-менш вільні. Це може бути середа або четвер. Колеги, який день більш нас всіх влаштує?

_____. 1-е.

_____. Середа?

ПОТУРАЄВ М.Р. Середа або четвер.

_____. Середа.

_____. Середа.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді я попросив би Віталія Бабенка, щоб зараз в чат комітету написати, що таке виїзне засідання в середу в Академію Бойчука, давайте на 16-у годину, щоб всі нормально і комфортно. Так?

_____. Так.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Все. Тоді погодились. В середу о 16-й ми їдемо з вами в Академію Бойчука.

Все, колеги. Я дуже всім дякую за роботу. Дякую всім представникам виконавчої влади і центральних органів виконавчої влади, хто з нами сьогодні був, працював. Всім запрошеним дякую за участь. Все. На цьому засідання оголошую закритим.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Микито Руслановичу, а може проголосуємо звернення до Кабміну по тому, що говорив Павло Миколайович?

ПОТУРАЄВ М.Р. ...робимо, я ж сказав, робимо, Юрію Олексійовичу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. І до міністерства по виконанню постанови. То може проголосуємо?

ПОТУРАЄВ М.Р. Робимо, робимо тексти в чат...

СУШКО П.М. Давайте проголосуємо може?

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, ми зараз, я пропоную в робочому порядку, щоб зараз не рахувати кворум. Як вам вже це...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Добре. Прийнято.

ПОТУРАЄВ М.Р. ...зведений текст є, в чат комітету закинули, всі поставили відмітки, що всі згодні, і все.

СУШКО П.М. Добре.

ПОТУРАЄВ М.Р. Рішення...

_____. Заперечень же немає? Заперечень же немає, значить...

ПОТУРАЄВ М.Р. Немає. Я ж кажу. Ми ж проголосували за те, щоб звернення направити... Рішення комітету є, так що просто вже в робочому порядку парафуємо текст і все. І відправляємо.

_____. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Все, колеги. Дякую за роботу. Всім гарного і спокійного дня!

До побачення.